

**HELSINGIN KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN
TOIMIALAN VUODEN 2019
TALOUSARVIOEHDOTUS JA VUOSIEN 2019–2021
TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUS**

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14/2018

Sisällysluettelo

A KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN ESITYS VUODEN 2019 TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2020–2021 TALOUSSUUNNITELMAKSI	1
TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON	1
Toimintaympäristössä tapahtuvien merkittävien uudistusten ja ilmiöiden vaikutukset toimintaympäristöön	1
Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2019–2021	4
Talousarvion vaikutusarviointi	6
KAUPUNKISTRATEGIAN JA SEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN TOIMIALALLA	7
Maailman toimivin kaupunki	7
Kestävän kasvun turvaaminen	7
Uudistuvat palvelut	9
Vastuullinen taloudenpito hyvinvoivan kaupungin perusta	11
Helsinki vahvistaa ja monipuolistaa edunvalvontaansa	12
Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkiyhteisiin hankkeisiin, yhteissuunnittelun teemoihin	12
Toimialan henkilöstösuunnitelma 2019–2021	13
Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2019–2021	14
Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä	15
TALOUSARVION SEURANNASSA TARKASTELTAVAT TAVOITTEET	16
Sitovat toiminnan tavoitteet	16
Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut	17
Suoritteet ja tunnusluvut	18
Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2019–2021	20
B TALOUSARVIOEHDOTUS PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN	21
1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	26
2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus	28
3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	30
4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	33
5. Hallinto- ja tukipalvelut	35
C TOIMIALAN VASTUULLA OLEVAT IRTAIMEN OMAISUUDEN INVESTOINTI-MÄÄRÄRAHAT	36
Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen	36
Muut hankinnat	37
Liitteet:	38

A KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN ESITYS VUODEN 2019 TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2020–2021 TALOUSSUUNNITELMAKSI

A-osa on lautakunnan talousarvioehdotus kaupunginvaltuustolle perusteluineen.

	TP 2017 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Ennuste 2018 1 000 €	TAE 2019 1 000 €	TSE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €
TULOT YHTEENSÄ	73 102	56 000	58 958	57 456	58 031	58 611
MENOT YHTEENSÄ	1 098 451	1 140 675	1 147 835	1 174 598	1 203 152	1 231 745
TOIMINTAKATE	-1 025 348	-1 084 675	-1 088 877	-1 117 142	-1 145 121	-1 173 134

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON

Toimintaympäristössä tapahtuvien merkittävien uudistusten ja ilmiöiden vaikutukset toimintaympäristöön

Oppiminen ja opetus uudistuvat digitalisaatiota hyödyntäen

Yhteiskunnan nopea digitaalinen kehitys muuttaa toimintatapoja, -prosesseja, tiedonhallintaa ja vuorovaikutusta opetuksessa ja oppimisessa. Kun tietoyhteiskunnassa tieto on helposti kaikkien saatavilla, haettavissa ja käytettävissä, tietojen lisäksi tarvitaan taitojen oppimista: tietojen soveltamisen ja analysoinnin, kriittisen ajattelun, oppimaan oppimisen ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kommunikaatio-, yhteistyö- ja monilukutaitoja. Koulutuksen tehtäväksi tulee kaventaa digitaalista osaamiskuilua eri väestöryhmien välillä ihmisten jakaantuessa teknologioiden aktiivisiin kehittäjiin ja passiivisiin kuluttajiin.

Digitalisaatio rikastuttaa oppimista, joka laajenee luokkahuoneen ulkopuolelle monimuotoisiin oppimisympäristöihin. Oppiminen ei ole välttämättä sidottu aikaan ja paikkaan. Opetuksessa painottuvat oppijälähtöisyys, yksilöllisten oppimiskokemusten räätälöinti oppijan tarpeista lähtien ja oppijan aktiivinen toiminta. Oppimisympäristön ja opetuksen tulee vahvistaa yhteistyössä ja yhteisöllisesti tapahtuvaa oppijoiden ajattelumallien aktivointia, toiminnan säätelyä, ymmärryksen ja mielekkäiden asiayhteyksien rakentamista ja oppimisen iloa.

Työelämän kehitys

Työelämän muutos on jatkuvaa ja vaikeasti ennakoitavaa. Työvoiman tarve ja työntekijöiden osaaminen eivät välttämättä aina kohtaa. Pääkaupunkiseudulla on toimialoja, joilla on jatkuva rekrytoinnin tarve. Selkeät ammatinkuvat katoavat, tarvitaan uudenlaisia kyvykkyyksiä. Tämä vaatii ammatilliselta koulutukselta joustavuutta ja nopeaa reagoitua sekä vaikuttaa yleissivistävään koulutukseen.

Koulutuspalveluilla on keskeinen rooli hankalassa työmarkkina-asemassa olevien helsinkiläisten työllistymisen edistämässä. Uudelleen kouluttaminen ja osaamisen lisääminen on polku pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen. Vaikeasti työllistyvien kohdalla tämä vaatii tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Eriytymiskehitys

Suurin osa helsinkiläisistä menestyy ja voi hyvin. Helsingin kaupunkirakenne on edelleen kansainvälisesti tasapainoinen, mutta Helsingin haasteena on väestön muuta maata suurempi polarisoituminen monen tekijän suhteen.

Polarisoituminen tuo erilaisia alueellisia tarpeita palveluihin. Myönteinen erityiskohtelu turvaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ennakoinnin kannalta keskeistä on kiinteä yhteistyö toimialojen ja eri toimijoiden välillä. Alueiden välisten koulutustason nostaminen, oppimiseröjen kaventaminen ja osallisuuden lisääminen vaativat sekä vanhojen toimien tehostamista että uusia toimia.

Perheiden arki on heterogeenistä. Perhe käsitteenäkin on moniulotteinen. Perheiden erilaiset tilanteet heijastuvat oppijoiden oppimisvalmiuksiin ja näkyvät kasvatuksen ja koulutuksen arjen toimintaympäristöissä päivittäin. Systemiset, rakenteelliset mekanismit, tuottavat ylisukupolvista huono-osaisuutta. Mekanismit tulee tehdä näkyviksi ja niihin tulee aktiivisesti etsiä ratkaisuja.

Maahanmuutto

Maahanmuutto vaikuttaa Helsingin väestörakenteen monimuotoisuuteen väestömäärän kasvaessa. Ennusteen mukaan vieraskielisten 0–29 -vuotiaiden osuus kasvaa Helsingissä 2015 – 2020 noin 22 % (9800 henkilöllä).

Vieraskielisten lasten, nuorten ja aikuisten lisääntyvä määrä vaikuttaa laajasti kasvatukseen ja koulutuksen palveluihin: varhaiskasvatukseen, opetukseen ja työelämän tarpeeseen vastaavan osaamisen tuottamiseen. Vieraskielisten ryhmä on moninainen.

Vieraskielisten lasten ja nuorten määrän kasvu vaatii toimialalta uudistumiskykyä ja uuden oppimista. Valmistava opetus lisääntyy kaikilla kouluasteilla. Lisäksi tarvitaan vahvaa suomi tai ruotsi toisena kielenä opetusta sekä mahdollisuutta tuoda oppijoiden oman kielistä tukea opetukseen. Tämä vaatii henkilöstöltä uudenlaista osaamista.

Kasvavan ulkomaalaistaustaisen väestön, mukaan lukien Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten nuorten, yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemiseen liittyy monenlaisia haasteita. Heillä on haasteita peruskoulun suorittamisessa ja toisen asteen opiskelupaikan saamisessa. Kasvatuksen ja koulutuksen palveluilla on keskeinen rooli tämän haasteen ratkaisemisessa.

Turvallisuus

Uudentyyppiset ja muuttuvat turvallisuusuhat vaativat toimialalta jatkuvaa reagoitua ja varautumista ennakoimattomiin tilanteisiin. Resursointia tarvitaan järjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon, varusteisiin sekä henkilöstön jatkuvaan koulutukseen. Toimitilojen laajentuva yhteiskäyttö ja avaaminen kaupunkilaisten käyttöön vaativat olemassa olevien turvallisuus- ja kulunvalvontajärjestelmien päivittämistä. Turvallisten ja helppokäyttöisten toimitilojen takaaminen vaatii lisääntyvää ja jatkuvaa panostusta. Turvallisuusongelmien avoin käsittely luo pohjan hyvälle turvallisuuskulttuurille.

Vuorovaikutteisempi toimintaympäristö

Kaupunkielämä rakentuu entistä enemmän alhaalta ylöspäin. Kaupunkilaiset ovat aktiivisia ja haluavat vaikuttaa käyttämiinsä palveluihin sekä tehdä kaupungista viihtyisän ja kiinnostavan. Kasvatuksen ja koulutuksen palvelujen kannalta on merkityksellistä, miten lapsille, oppilaille, opiskelijoille, huoltajille sekä kasvatuksen ja koulutuksen henkilöstölle ja kaupunkilaisille tarjotaan mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuden palveluja.

Luottamus kaupungin toimintaan sekä modernit osallisuuskäytännöt parantavat ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua. Vanhoja toimintamalleja on haastettava yhä vuorovaikutteisemmiksi ja avoimimmiksi. Yhteiskehittäminen mahdollistaa kaupunkilaisten osallisuuden omiin palveluihinsa.

Lainsäädännön vaikutukset toimintaympäristöön

Uusi 1.9.2018 voimaan astuva **varhaiskasvatustlaki** nostaa lapsen edun keskiöön ja vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttämällä tehtävänimikkeitä.

Nykyiset ammattinimikkeet korvataan uusilla ammattinimikkeillä varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, perhepäivähoitaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä tulee olemaan aiempaa selkeämmin edustettuna sekä pedagoginen, sosiaalityön että terveydenhuollon osaaminen ja näkökulma.

Lakiin on kirjattu lähipalveluperiaate.

Uusi **lukiolaki** astuu voimaan vuoden 2019 alusta. Käytännössä muutokset näkyvät lukion arjessa 2021 elokuusta alkaen. Keskeisiä muutoksia ovat henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen. Lisäksi laissa säädetään velvollisuudesta järjestää osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Sote- ja maakunta-uudistuksen vaikutukset

Mahdollisen maakunta- ja sote-uudistuksen kokonaisvaikutuksia kasvatuksen ja koulutuksen toimintaympäristöön on vaikea arvioida. Ilmeistä on, että uudistuksella on merkittäviä ja laajakantoisia vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja terveyteen.

Uudistus muodostaisi monia uusia yhdyspintoja maakunnan ja kuntien välille. Kasvatuksen ja koulutuksen palvelunkäyttäjien, lasten, nuorten, perheiden huoltajien sekä henkilöstön kannalta on välttämätöntä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut toimivat ja niitä kehitetään yhdessä.

Sote- ja maakuntauudistukseen liittyvää pääkaupunkiseudun **kasvupalveluiden erillisratkaisua** valmistellaan. Kasvupalvelu-uudistus tulee toteutuessaan vaikuttamaan erityisesti Stadin ammattiopiston toimintaympäristöön. Jatkossa markkinoilla palveluja tuottava yhtiö ei voisi olla sidosyksikköasemassa kuntaan. Vaihtoehtona olisi Stadin ammattiopiston yhtiöittäminen lyhytkestoisena aikuiskoulutuksen osalta. Ammatilliset perustutkinnot on perusteltua jatkossakin säilyttää kaupungin omana tuotantona.

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä 2019–2021

Palvelujen kysyntä

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden kysyntä kasvaa suunnitelmakaudella: helsinkiläisten 1–18 -vuotiaiden lasten ja nuorten määrän arvioidaan kasvavan noin 6 %. 18–30 -vuotiaiden määrän ennustetaan hieman laskevan suunnitelmakaudella. Toisen asteen koulutustarpeeseen vaikuttaa kuitenkin se, että helsinkiläisistä 20–29 -vuotiaista noin 21 000 on vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

Väestönkasvun suuruus vaihtelee ikäryhmittäin suunnitelmakaudella 2018–2021:

Varhaiskasvatusikäisten, 1–6 -vuotiaiden määrä kasvaa 3 % eli 1 021

Peruskouluikäisten, 7–15 -vuotiaiden määrä kasvaa 8 % eli 4 411

Toiseen asteen opiskelijoiden, 16–18-vuotiaiden määrä kasvaa 6 % eli 953

18–30 -vuotiaiden määrä vähenee -2 % eli -3 109

Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden suhteellisen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan, mutta tukea tarvitsevien määrä kasvaa kokonaisasiakasmäärän kasvaessa. Asiakasmäärän kasvu lisää toimialan tilojen tarvetta sekä henkilöstön määrää.

Varhaiskasvatuksen palveluseteli

Kuntalaisten varhaiskasvatustarpeet ja osallistumisasteen nosto tuovat painetta varhaiskasvatuksen vaihtoehtojen lisäämiseen. Varhaiskasvatuslain 10 a §:n mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatuspalveluita palvelusetelillä. Helsingissä kasvatus- ja koulutuslautakunta käsitteli varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja iltakoulussaan 6.3.2018, jonka perusteella aloitettiin palvelusetelin käyttöönoton selvitys. Valtakunnallisesti noin 70 kuntaa on ottanut palvelusetelin varhaiskasvatuksen valikkoon. Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää palvelusetelin käyttöönotosta syksyn 2018 aikana.

Eheä opinpolku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle

Helsingin kaupunkistrategian mukaan suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lähipalveluperiaate turvaa lapselle tutun fyysisen ja sosiaalisen ympäristön, joka tukee hyvinvointia ja kasvua. Sujuvat siirtymät ja yhteistyö siirtymävaiheissa tukevat varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurien yhtenäistämistä.

Koulutustakuu varmistaa jokaiselle perusopetuksen päättävälle jatkokoulutuspaikan. Ohjauksen vahvistaminen ja joustavien vaihtoehtojen tarjoaminen turvaavat kaikkien nuorten toiselle asteelle siirtymistä ja opintoihin kiinnittymistä.

Erityisen tuen järjestäminen perusopetuksessa

Oppilaiden ja perheiden tilanteet ovat monimuotoisia. Joustavilla opetusjärjestelyillä ja ryhmittelyillä sekä yhteisopettajuudella voidaan toteuttaa yksilöllisiä oppimispolkuja ja vastata oppilaiden tuen tarpeisiin. Erityinen tuki voidaan järjestää pienryhmässä tai

integroituna yleisopetuksen ryhmässä. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voi opiskella oman alueen koulussa tai lähellä kotia.

Inklusiivisessa koulussa oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa ja opiskelee lähialueensa muiden oppilaiden kanssa. Koulumatkat lyhenevät ja opinpolun siirtymien määrä vähenee. Inklusiivinen koulu on tasa-arvoinen ja se opettaa erilaisuutta ja kaikkien oikeutta täysivaltaiseen toimintaan.

Kun oppilaan tuen tarve on suuri eikä opetusta voida toteuttaa integroituna, opetus järjestetään pienryhmässä luokkamutoisessa erityisopetuksessa. Erityiskoulut ja vaativan erityisen tuen erityisluokat palvelevat koko kaupungin tasolla.

Lukiolain vaikutukset

Uusi lukiolaki tulee vahvistamaan yksilöllisempiä ja joustavampia opintopolkuja ja niiden vaatimaa ohjausta ja tukea, oppiainerajat ylittäviä opintoja sekä entistä tiiviimpää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Uudistus vaatii lukiokoulutuksen tuotantotavoilta uusia pedagogisia ratkaisuja ja uudenlaisten oppimisympäristöjen käyttöönottoa. Digitaalisuus mahdollistaa pedagogisen toimintakulttuurin, prosessien ja rakenteiden muutoksen.

Englanninkielisen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäminen

Kansainvälisesti vetovoimainen Helsinki sekä perusopetuksen englanninkielisen koulutuksen paikkamäärän kaksinkertaistaminen edellyttää englanninkielisen lukiokoulutuksen laajentamista. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tulee hakemaan englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämislupaa syksyllä 2018.

Kun lukio-opinnot suoritetaan kokonaan englanniksi, on tärkeää, että opiskelija voi suorittaa ylioppilaskokeen englanninkielisenä.

Myös Stadin ammattiopistolle haetaan järjestämislupaa laajentaa englanninkielistä koulutusta.

Uudenlaiset toimintatavat ammatillisessa koulutuksessa

Keskeisiä muutoksia vuoden 2018 alussa voimaantulleessa ammatillisen koulutuksen reformissa on, että nuorten ja aikuisten koulutusta toteutetaan samojen säädösten perusteella. Opintoihin hakeutuminen on jatkuvaa ja opiskelijat opiskelevat vain sellaista, mistä heillä ei vielä ole osaamista. Opiskelijat etenevät opinnoissaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaan, joten tutkintojen suorittamistavat ja -ajat vaihtelevat. Tämä muutos, jota kutsutaan ammatillisen koulutuksen reformiksi, edellyttää uudenlaista pedagogista mallia ja työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä.

Stadin ammattiopiston opiskelijavalinnassa etusijalla ovat hakijat, joilla ei ole ammatillista tutkintoa ja joille tutkinto on tarpeellinen työllistymisen kannalta. Lisäksi valinnassa painotetaan työttömiä hakijoita ja hakijoita, joilla on alan työkokemusta tai harrastuneisuutta alalle.

Aikuiskoulutus

Toimiala kehittää aikuiskoulutuksen tuotantotapoja reagoimaan joustavasti aikuisten oppijoiden sekä työelämän tarpeisiin laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Helsingin kaupungin aikuislukio, Stadin ammatti ja aikuisopisto sekä Työväenopisto tarjoavat helsinkiläisille aikuisille mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan. Asiakkaan näkökulmasta on keskeistä, että opiskelija ohjautuu hänelle tarkoituksenmukaisimpaan opiskelupaikkaan.

Talousarvion vaikutusarviointi

Lapsivaikutusten, terveys- ja hyvinvointivaikutusten sekä sosiaalisten vaikutusten arviointi

Talousarvioehdotuksen toimenpiteillä on merkittäviä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin sekä aikuisiin. Toimenpiteillä parannetaan lasten, nuorten ja aikuisten oppijoiden hyvinvointia, osaamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia kasvatukseen ja koulutukseen. Toimenpiteillä vaikutetaan oppijoiden osallisuuteen, oppimistulosten paranemiseen ja opinnoissa edistymiseen.

Ensimmäisen vieraan kielen (A1 -kieli) opetus aloitetaan ensimmäiseltä luokalta. Laaja ja monipuolinen kielitaito on oppijan tulevaisuuden avaintaito. Toimialalla luodaan monipuolisia kielenoppimisen polkuja varhaiskasvatuksesta jatko-opintoihin ja työelämään. Kielitaito vahvistaa kykyä toimia monimuotoisessa ja monikielisessä työelämässä ja muuttuvassa maailmassa sekä lisää kulttuurista ymmärrystä ja luo pohjaa kielten ja kulttuurien moninaisuuden ymmärtämiselle.

Talousarvioehdotuksen toimenpiteillä tähdätään muutoksiin, joilla varmistetaan laadukas varhaiskasvatus sekä katkeamaton opinpolku perusopetuksesta toiselle asteelle sekä mahdollistetaan elinikäinen oppiminen. Talousarvioehdotus sisältää mittareita, joilla sen vaikuttavuutta arvioidaan. Ehdotuksen perustana on kaupunkistrategian toteuttaminen.

Kaupunkilaisten terveyteen ja elämäntapoihin vaikuttamisessa liikunnan lisääminen on kaupungin keskeinen tavoite kaikissa väestöryhmissä. Vuoden 2019 aikana kehitetään edelleen toimintoja lasten, nuorten ja aikuisten liikkumisen lisäämiseksi.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla otetaan huomioon oppijoiden yksilölliset erot ja kiinnostuksen kohteet. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvokysymykset ovat osa toiminnan suunnittelua ja toteutusta, henkilöstön koulutusta, työmenetelmien kehittämistä sekä kasvatusympäristöjen järjestämistä.

Yritysvaikutusten arviointi

Stadin ammattiopiston ammatillinen koulutus tuottaa ammatillista osaamista työelämän tarpeisiin. Yritysvaikutukset ovat merkittäviä. Lisäksi ammatillisen koulutuksen reformi lisää ja monipuolistaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista, joka osaltaan kehittää työelämää.

Ympäristövaikutusten arviointi

Kasvatus ja koulutuspalveluiden ympäristökasvatuksella on merkittäviä vaikutuksia lasten, nuorten ja aikuisten kestävämmän ja ympäristövastuullisemman elämäntavan omaksumiseen ja ympäristötietouden lisäämiseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala edistää käytössään olevien tilojen monipuolisempaa ja laajempaa käyttöä iltaisin ja viikonloppuisin. Tämä nostaa energiankulutusta, mutta on kaupungin kokonaiskulutuksen kannalta suotuisampaa. Toimitilojen kiinteistönhoidosta vastaa kaupunkiympäristön toimiala.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pyrkii päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten jokapäiväisessä toiminnassa ekologisiin valintoihin. Ruoka-, siivous-, kouluisäntä- ja kiinteistöhuoltopalveluiden toiminnassa sekä käytetyissä menetelmissä ja aineissa suositaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

KAUPUNKISTRATEGIAN JA SEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN TOIMIALALLA

Talousarvion pohjana olevan kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttaminen kuvataan strategian ryhmittelyn otsikoinnin mukaisesti.

Maailman toimivin kaupunki

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tarjoaa vetovoimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, kaikille helsinkiläisnuorille toisen asteen koulutusmahdollisuudet, aikuiskoulutusta ammattitaidon kehittämiseen sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle.

Kestävän kasvun turvaaminen

Laadukkaat kasvatus- ja koulutuspalvelut lisäävät kestävästä kasvua ja hyvinvointia sekä vähentävät itsessään eriarvoisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI JA SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY

- Maksuton varhaiskasvatus 5 -vuotiaille helsinkiläisille (4h/ pv) käynnistyy elokuussa 2018. Laadukas varhaiskasvatus ja opetus vähentävät eriarvoisuutta. Maksuttomuudella tavoitellaan varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostoa.
kaupunkitason strategiamittari → varhaiskasvatuksen osallistumisaste
- Nuorten syrjäytymishaasteen ratkaisemisen kaupunkistrategiahanke pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. Työskentely on käynnistetty yhteistyössä toimialojen ja kumppaneiden kanssa. Hankehenkilöstö on rekrytoitu, kevään työpajojen ideoita jatkotyöstetään pilotoitaviksi sekä indikaattorityö on käynnistetty.
kaupunkitason strategiamittari → työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret
- Kiusaamisen vastainen ohjelma on käynnistetty. Kiusaamisen nykytilannetta on kartoitettu eri menetelmin ja eri kohderyhmiä kuullen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella. Kartoituksen avulla on saatu keskeisiä teemoja esiin. Kouluilla on suunnitelmat kiusaamis- ja häirintätilanteiden varalta ja lähtökohtaisesti kiusaamiseen puututaan aina. Nykytilan kartoitus toi esiin puuttumisen hankaluuden ja seurannan vaikeuden: vyyhtiin liittyy usein sosiaalinen media, kiusatun haluttomuus puhua aiheesta ja vanhempien tulehtuneet välit toisten vanhempien kanssa tai epäluuloisuus koulun henkilöstön osaamiseen.

- Koulutustakuuta toteutetaan edelleen Helsingissä, eli kaikille perusopetuksen päättävillä on tarjolla jatkokoulutuspaikka. Perusopetuksen opinto-ohjauksen lisäksi keskeisiä toimia koulutustakuun varmistamiseksi ovat Stadin ammattiopiston Bryggan palvelut mukaan lukien avoimet opinnot, nuorten työpajat sekä kaupungin yhteinen Ohjaamo-palvelu.

kaupunkitason strategiamittari → ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet

LIIKUNNAN EDISTÄMINEN

- Lapset, oppilaat ja opiskelijat liikkuvat yhä enemmän kiinteänä osana varhaiskasvatusta ja koulupäivää. Liikkuva koulu -hanke on laajentunut myös toiselle asteelle. Osallistamalla lapset, oppilaat ja opiskelijat liikkumista aktivoivien oppimisympäristöjen suunnitteluun saadaan aikaan houkuttelevia ja kestäviä ratkaisuja. Liikkumista edistetään aktiivisemmalla toimintakulttuurilla, yhteisöllisellä liikkumisella sekä harrastus- ja kerhotoiminnan lisäämisellä osaksi koulupäivää ja sen jälkeen. Lisäksi toimiala on sitoutunut kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan palvelutarjottimen käyttöön, jolla kannustetaan oppijoita kokemusrikkaaseen ja liikunnalliseen elämäntapaan.

kaupunkitason strategiamittari → harrastustoiminta

VÄESTÖRYHMIEN JA ALUEIDEN VÄLISET HYVINVOINTIEROT

- Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta jatketaan suomen- ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa sekä suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa edelleen ja sitä on laajennettu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen sekä ammatilliseen koulutukseen. Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteutumista ja ehkäistään segregatiokehitystä.
- Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018 – 2021 hyväksyttiin kasvatus ja koulutuslautakunnassa 29.5.2018. Kehittämissuunnitelman pääteemat ovat: oppimisen edellytykset ja tuki, ohjaus, neuvonta ja siirtymät sekä osaamisen kehittäminen ja rekrytointi. Suunnitelman toimenpiteiden käynnistäminen on aloitettu.
- Osaamiskeskus toimintaa jatketaan. Stadin osaamiskeskuksen palvelut kattavat asiakkaan osaamisen kartoittamisen, puuttuvan osaamisen täydentämisen ja tuen ammatillisen tutkinnon suorittamiseen tai työllistymiseen. Lisäksi huolehditaan, että asiakkaan elämäntilanne mahdollistaa opiskelun tai työnteon.

KAUPUNKIRAKENTEEEN TOIMINNALLISUUS

- Alueiden elinvoimaisuutta lisätään kaupunkitoimijoiden tilojen yhteiskäytöllä. Tilojen kansalaiskäyttöä helpotetaan ja kulunvalvontaa tehostetaan. Varausjärjestelmiä sähköistetään ja yhtenäistetään yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Toimiala avaa tilojaan edelleen muiden käyttöön päiväkotien aukioloaikojen ja kouluajojen ulkopuolella. Rakennushankkeiden tilasuunnittelussa ja kulunvalvonnassa huomioidaan muiden toimitiloja käyttävien tarpeet. Kaupunkitasolla yhteiskäytöllä saavutetaan kustannussäästöjä, kun toimialojen tilojen kokonaistilarave vähenee.

Uudistuvat palvelut

OPPIMINEN, KOULUTUS, OPPIMISYMPÄRISTÖT

- Englanninkielisen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen paikkoja on lisätty. Laajamittaista suomi-englanti esiopetusta käynnistetään syksyllä uusissa ryhmissä. Lisäksi kolmessa peruskoulussa aloitetaan syksyllä 2018 ja 2019 ensimmäiseltä luokalta alkava laajamittainen kaksikielinen suomi-englanti opetus (Malmin, Vesalan ja Laajasalon pk:t). Pasilan peruskoulussa käynnistyy syksyllä 2018 laajamittainen kaksikielinen suomi-saame opetus. Lukiokoulutuksessa Ressun lukion IB-linjan aloituspaikkojen määrä on kaksinkertaistettu.
- Kiinan kielen opetusta on laajennettu aloittamalla Itäkeskuksen peruskoulussa kiinan opetus A1-kielenä ensimmäiseltä luokalta syksyllä 2018. Helsingin kielilukiassa kiinan kielen opetustarjontaa lisätään.
- Kielitaitoa on monipuolistettu lisäämällä kielikylpyopetusta ja -kasvatusta. Syksyllä koillisen alueen varhaiskasvatuksessa käynnistyy ruotsin kielen kielikylpyopetus ja syksyllä 2019 aloittaa uusi kielikylpyluokka. (Hiidenkiven pk).
- Kielirikasteinen esiopetus jatkuu syksyllä 2018 neljällä alueella ja neljällä kielellä: venäjä, ranska, englanti ja espanja. Lisäksi kielikirikasteinen englannin kielen opetus aloitetaan neljässä koulussa. (Taivallahden ja Jätkäsaaren pk:t, Ruoholahden ja Kaisaniemen a-a). Vuonna 2019 kielirikasteinen englannin kielen opetus laajenee neljään kouluun (Itäkeskuksen, Merilahden ja Kannelmäen pk:t ja Siltämäen a-a).
- ”Nordiska skolan” konseptin suunnittelu käynnistetään verkostoyhteistyönä syksyllä 2018.
- Toimiala käyttää koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä. Helsinki on alusta, joka tarjoaa erilaisia luonto-, kaupunki- ja virtuaaliympäristöjä. Oppimisen tiloina toimivat myös muiden toimialojen ja toimijoiden tilat. Oppiminen kytketään autenttisiin ilmiöihin ja toimijoihin paikallisesti ja globaalisti. Liikkumisen mahdollistamiseksi tulee edistää oppilaiden vapauttamista joukkoliikennemaksuista.
- Myllypuroon muodostetaan kansainvälisesti kiinnostava rakennusalan osaamiskeskittymä, jossa Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Tähän toimipaikkaan keskitetään Stadin ammatti- ja aikuisopiston rakennusalan ja talotekniikan koulutus.
- Urhea-kampusta edistetään urheiluosaamisen keskittymänä. Urhea-kampus muodostuu Mäkelänrinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista sekä opiskelija-asuntorakennuksista.
- Sophie Mannerheim sairaalakoulun määräaikaiset uudet tilat pääkoululle otetaan käyttöön keväällä 2019.
kaupunkitason strategiamittari → varhaiskasvatuksen osallistumisaste
kaupunkitason strategiamittari → lähikoulun valinneiden osuus 1. ja 6. vuosiluokalla
kaupunkitason strategiamittari → pisa-tulokset
kaupunkitason strategiamittari → karvin valtakunnalliset oppimistulokset, ylioppilaskirjoitusten tulokset

OSALLISUUS

- Oppilaat ja opiskelijat osallistuvat oman opiskelunsa ja oppimisympäristön sekä koulun yleisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Oppilas- ja opiskelijahuollon toteuttamisen ja kehittämisen koulukohtainen oppilas- tai opiskelijahuoltosuunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.
- Toimiala on kiinteästi mukana Ruuti-toiminnassa, joka tarjoaa nuorille osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Lisäksi nuorisoneuvoston (aiemmin Ruudin ydinryhmä) tehtävänä on edistää ja tukea nuorten äänen kuulumista, nuorten osallisuutta ja nuorten toiminnan vaikuttavuutta kaupungissa ja kaupungin eri toimialojen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa.
- Helsingissä peruskouluilla ja lukioilla on johtokunnat, joissa on mukana oppilaiden ja opiskelijoiden, huoltajien sekä koulun henkilöstön edustus. Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa toimivat ammattiosaamisen toimikunta ja ammatilliset neuvottelukunnat, joissa on mukana työelämän edustajia. Suurimmassa osassa kaupungin perusopetuksen kouluista toimii vanhempainyhdistys ja myös osassa päiväkotia toimii vanhempien toimikuntia ja yhdistyksiä.
- Työväenopistoissa opetus laaditaan kuntalaisten yleissivistävistä tarpeista lähtien. Opisto kerää nettikyselyllä vuosittain tietoa oppimistarpeista ja osallistumishaluista kaikilta kuntalaisilta.

ASUKASLÄHTÖISYYS

- Toimiala rakentaa uutta ja yhteistä tapaa toimia asukas- ja asiakasymmärrystä lisäten. Asiakaslähtöisyys näkyy palvelujen helppokäyttöisyytenä ja selkeinä palveluprosesseina.
- Toimialalla valmistellaan osallisuussuunnitelmaa osana kaupungin osallisuusmallia. Osallisuussuunnitelmaan tullaan kirjaamaan tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2019.
- Toimialalla kerätään asiakaspalautetta ja kehittämisideoita kaupungin palautekanavan, Kerro kantasi sekä Kerro kartalla -palvelujen kautta. Lisäksi eri palveluissa kerätään palautetta monikanavaisesti erilaisia menetelmiä käyttäen.
- Toimiala järjestää asukastilaisuuksia ja osallistaa asukkaita mukaan palvelujen ja palveluverkon kehittämiseen erilaisten ideariihien kautta yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

DIGITAALISUUS

- Toimialalla toteutetaan kasvatuksen ja opetuksen digitalisaatio-ohjelmaa, joka päättyy vuonna 2019. Digitalisaatio muuttaa merkittäväällä tavalla toimialan ydintoimintaa eli

opetusta ja oppimista ja toteuttaa uusia opetussuunnitelmia. Sen päätavoitteena on edistää ja turvata kaikille oppijoille tietoyhteiskunnassa tarvittava hyvä oppiminen, jolle tietoteknologia luo mahdollisuudet. Digitalisaatio-ohjelmaa toteutetaan toimialalla kaikissa sen viidessä toimenpidekokonaisuudessa, jotka ovat 1. Osaamisen, toimintakulttuurin ja johtamisen kehittäminen, 2. Innovatiiviset kokeilut, 3. Oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit, 4. Opetusta ja oppimista tukevan kokonaisvaltaisen digitaalisen järjestelmän kehitys ja 5. Tietotyövälineet opettajille ja oppijoille.

Digitalisaatio-ohjelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnassa ja kaupunginhallituksessa. Arvioinnin tulosten perusteella määritellään tarvittava ohjaus, osaamisen kehittämisen suuntaviivat ja tarvittavat resurssit.

- Sujuvien opinpolkujen mahdollistamiseksi kehitetään asiakaslähtöisiä sähköisiä hakeutumispalveluita. Sähköisellä lapsen opinpolku -hakeutumistyökalulla toteutetaan selkeä hakeutumisprosessi. Järjestelmän prototyyppiä testataan syksyllä 2018. Vuonna 2019 hakeutumistyökalu otetaan käyttöön laajemmin varhaiskasvatuksessa.

HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI JA JOHTAMINEN

- Henkilöstön osaamisen kehittäminen perustuu strategiakaudelle laadittuun osaamisen kehittämissuunnitelmaan, jossa määritellään painopistealueet osaamisen ja johtamisen kehittämiseksi. Lisäksi johtamisen kehittämisessä painottuvat kyvykkyyksien johtaminen sekä ennakoiva ja eettinen johtajuus. Vuonna 2019 laaditaan toimialan johtamisen arviointimalli.
- Toimialan työhyvinvointisuunnitelmassa määritellään vuosittaiset painopistealueet työhyvinvoinnin kehittämiseksi. Strategiakauden kaupungin yhteisinä painopistealueina jatkuvat työkykyjohtamisen kehittäminen ja työturvallisuusriskien ennakoiminen. Lisäksi vuodelle 2019 tullaan määrittelemään 1-2 toimialatasoista tavoitetta.

kaupunkitason strategiamittari → henkilöstökokemus ja johtaminen

Vastuullinen taloudenpito hyvinvoivan kaupungin perusta

Toimiala lisää tuottavuutta eli hillitsee palvelutuotantonsa kustannusten kasvua kaupunkistrategian edellyttämällä tavalla.

- Kaikki palvelut kattavana tavoitteena on tehostaa tilankäyttöä. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelma sekä oppimisen digitalisaatio mahdollistavat uudenlaisen ja tilatehokkaamman palvelurakennuksen sekä ympäristön tilojen käytön. Tehokkuutta saadaan tilojen yhteiskäytöllä sekä kaupungin muiden tilojen suunnitelmallisella käytöllä oppimisen tiloina.
- Peruskouluissa palvelutuotannon kustannuksia alennetaan jako- ja kerhotunteja sekä samanaikaisopetusta vähentämällä ja kasvattamalla maltillisesti ryhmäkokoja.

- Lukiokoulutuksessa vähennetään kurssitarjontaa, kasvatetaan ryhmäkokoja ja kehitetään kurssien tuotantotapoja. Tavoitteena on, ettei tuottavuustavoite vaikuta oleellisesti lukiolaisten opiskelumahdollisuuksiin.
- Ammatillisessa koulutuksessa tuottavuutta parannetaan kasvattamalla työelämässä oppimisen osuutta opinnoista ja vähentämällä reformin myötä määräaikaisia opettajia.

kaupunkitason strategiamittari → taloudellinen kokonaistuottavuus

kaupunkitason strategiamittari → investointien tulorahoitusprosentti

kaupunkitason strategiamittari → Yksikkökustannukset (€) toimialojen palveluissa

Helsinki vahvistaa ja monipuolistaa edunvalvontaansa

- Toimiala vaikuttaa aktiivisesti kasvatukseen ja koulutukseen kenttään kansallisesti ja kansainvälisesti. Kehittämistyö erilaisissa työryhmissä, hankkeissa ja verkostoissa mahdollistaa edunvalvonnan.

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkiyhteisiin hankkeisiin, yhteissuunnittelun teemoihin

Sitova tavoite ”**mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella**” kytkeytyy kiinteästi strategiaan. Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat kasvatukseen ja koulutukseen ydintoimintaa. Kasvatus ja koulutus itsessään lisää ja edistää terveyttä ja hyvinvointia. Eri ikäisten oppijoiden osallisuutta yhteiskuntaan vahvistetaan palveluilla, jotka toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä muiden toimijoiden kanssa.

Tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien ja yksilöllisten oppimis- ja opiskelutapojen tarjoaminen jokaiselle helsinkiläiselle lapselle ja nuorelle on elinvoimaisen ja hyvinvoivan Helsingin perusta. Suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen saatavuus vetovoimaisina lähipalveluina edesauttaa osaltaan tavoitteen toteutumista. Lisäksi toisen asteen koulutus sekä muut aikuiskoulutuksen vaihtoehdot edistävät työllisyyttä.

Sitova tavoite ”**käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä**” kannustaa toimialaa käyttämään Helsinkiä alustana, joka tarjoaa erilaisia kaupunki-, luonto- ja virtuaaliympäristöjä. Oppimisen ja työnteon tiloina hyödynnetään toimialan tiloja monipuolisesti sekä käyttäen muiden toimialojen ja toimijoiden tiloja. Toimialojen välinen yhteissuunnittelu näky mm. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tavoitteen mittareissa.

Lisäksi toimiala avaa tilojaan edelleen muiden toimijoiden käyttöön päiväkotien aukioloaikojen ja kouluajkojen ulkopuolella. Tämä lisää harrastustoimintamahdollisuuksia ja elävöittää alueita ja kaupunginosia.

Digitaalinen teknologia mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen ja yksilöllisen osaamisen kerryttämisen. Helsingin strategiana on olla maailman parhaiten teknologiaa hyödyntävä kaupunki. Toimialan molemmat tavoitteet kytkeytyvät kiinteästi uusien digitaalisten pedagogisten ratkaisujen kehittämiseen, kokeiluun ja käyttöönottoon.

Toimialan henkilöstösuunnitelma 2019–2021

Henkilöstötarpeiden määrällisellä ja laadullisella ennakkoinnilla vastataan toiminnan tarpeista, strategiakauden tavoitteista sekä lainsäädännöstä ja muista toimintaympäristön muutoksista esille tulleisiin tarpeisiin.

Vuoden 2019 aikana toimialan henkilöstömäärä tulee kasvamaan lähinnä kasvavan asiakasmäärän vuoksi. Varhaiskasvatuksen muutoksiin varaudutaan perustamalla uusia vakansseja henkilöstömitoituksen mukaisesti.

Suunnitelmakaudella tehostetaan toimenpiteitä lastentarhanopettajien ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa myös lastenhoitajien saatavuuden edistämiseksi. Toimialalla jatketaan ennakoivan rekrytoinnin toimenpiteitä sekä lastentarhanopettajan urapolkujen ja työn suunnittelun rakenteiden kehittämistä.

Varhaiskasvatuksen esimiehillä on entistä suurempia yksiköitä johdettavina, mikä edellyttää johtamisrakenteiden ja johtamisen tarkastelua sekä kehittämistä.

Varhaiskasvatuslain muutokseen varaudutaan käynnistämällä henkilöstörakennetta ja mitoitusta koskeva suunnittelutyö sekä huomioimalla muutos uusien vakanssien perustamisessa ja rekrytoinneissa.

Perusopetuksen oppilasmäärän kasvuun varaudutaan esittämällä perustettavaksi uusia luokanopettajan virkoja. Virkaa hoitavien opettajien lisäksi opetustehtäviin palkataan opetuksen järjestämisen edellyttämä määrä tuntiopettajia. Kielenopetuksen varhentaminen kaupunkistrategian mukaisesti lisää peruskoulun aineopettajien tarvetta pitkällä aikavälillä.

Toimialan koulunkäyntiavustajien palvelussuhteita vakinaistetaan palvelutarvetta vastaavasti. Tämän seurauksena koulunkäyntiavustajapalveluiden ostot Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä vähenevät jonkin verran.

Oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön tarve kasvaa muutamalla vakanssilla vuonna 2019. Kaupunki järjestää psykologi- ja kuraattoripalveluita myös muiden Helsingissä toimivien koulutuksen järjestäjien oppilaille ja opiskelijoille.

Ammatillisessa koulutuksessa kehitetään ja vakiinnutetaan reformin ja uuden organisaatiomallin mukaista toimintaa. Oppilaitoksissa siirrytään uuteen vuosityöaikajärjestelmään vuoden 2019 alusta lukien. Samalla toiminnassa siirrytään lukuvuoteen perustuvasta opetuksen suunnittelusta kalenterivuositarkasteluun. Määräaikaisten tuntiopettajien määrän arvioidaan jonkin verran vähenevän suunnittelukaudella.

Hallinnon henkilöstösuunnitelma perustuu kaupungin hallinto- ja tukipalvelujen henkilöstömäärän tavoitetasoon. Toimialan hallinnossa on henkilöstövajetta verrattuna tavoitetasoon. Ulkoisella rahoituksella toteutettaviin hankkeisiin palkataan projektin edellyttämä projektihenkilöstö.

Nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä arviolta 700 (6,8 %) saavuttaa eläkeiän vuosina 2019–2021. Eniten ennakoitua eläkepoistumaa on hallinto- ja tukipalveluissa, vapaassa sivistystyössä ja ammatillisessa koulutuksessa. Eriyisen paljon eläkepoistumaa on

varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen esimiehissä, joista lähes 22 % on saavuttanut tai saavuttaa eläkeiän vuosina 2019–2021. Muuksi henkilöstön lähtövaihtuvuudeksi arvioidaan noin 900 henkilöä (8,8 %).

Henkilöstövajetta toimialalla on erityisesti lastentarhan- ja erityislastentarhanopettajan ja erityisluokanopettajan tehtävissä. Ruotsinkielisissä palveluissa henkilöstövajetta on myös luokanopettajan ja lastenhoitajan tehtävissä.

Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2019–2021

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelma sekä oppimisen digitalisaatio mahdollistavat uudenlaisen ja tilatehokkaamman palvelurakennuksen sekä ympäristön tilojen käytön. Tehokkuutta saadaan tilojen yhteiskäytöllä sekä kaupungin muiden tilojen suunnitelmallisella käytöllä. Hankkeissa toteutettavat muuntojoustavat opetustilat lisäävät tilatehokkuutta, jota parannetaan myös asiakaspaikkoja lisäämällä. Uusien ja perusparannettavien oppimisympäristöjen tilamitoitusta, tilankäyttöä ja tilasuunnitteluohjeita päivitetään vastaamaan uusien varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelman sekä digitalisaation tarpeita.

Vuosittaisen palveluverkkotarkastelun avulla arvioidaan ja tehostetaan toimialan tilankäyttöä. Varhaiskasvatuksessa luovutaan pienistä yksiköistä ja sijoitetaan toimintaa kaupungin omistamiin tiloihin. Palvelujen yhteishankkeissa voidaan yhteisillä keittiö-, ruokasali-, liikunta- ja hallinnon tiloilla tehostaa tilankäyttöä. Sekä ammatillisen koulutuksen reformi että opetuksen keskittäminen tulevaisuudessa Roihupellon kampukselle tulee tehostamaan ammatillisen koulutuksen tilankäyttöä merkittävästi.

Vapaa sivistystyö keskittää toimintaansa toimialan tiloissa, mikä vähentää valvonta- ja siivouskuluja.

Ylimääräisistä tiloista luovutaan alueilla, joissa oppilasmäärä laskee pysyvästi. Uusilla ja kasvavan oppilasmäärän alueilla huolehditaan palvelujen oikea-aikaisesta toteutuksesta. Perusparannusten yhteydessä tarvittavien väistötilojen käyttö ja kustannukset optimoidaan käyttämällä niitä useiden lähekkäin sijaitsevien koulujen väistötiloina peräkkäin.

Palvelujen järjestämiseen ja toimialan tilatarpeeseen 2019 - 2028 vaikuttavat kaupunkistrategiaan kirjatut tavoitteet eli varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen, Myllypuron osaamiskeskittymä, Urhea-kampus sekä Sofie Mannerheimin sairaalakoulun uudet tilat. Hankkeet vaikuttavat merkittävästi toimialan tilainvestointeihin suunnittelukaudella.

Palvelutilojen investointihankkeissa on huomioitu kaupunkistrategian tavoitteiden lisäksi tilojen oikea-aikaisuus ja rakennushankkeiden vaikuttavuus palveluihin. Turvallisuus ja terveellisyys, energiatehokkuuden, ylläpitokustannusten ja tilankäytön tehostaminen sekä palvelujen kokonaiskustannusten vähentäminen ovat kriteerejä hankkeiden priorisoinnissa.

Kaupunkiympäristön esittämällä uusilla rakentamisen toteutusmalleilla haetaan hankkeiden nopeampaa toteutusta, laajaa osallistamista ja kokonaiskustannusten- sekä ylläpidon vertailukokemusta. Jakomäen sydän-rakennushanke sisältää useita palveluita ja toteutetaan laajasti osallistavana allianssitoteutusmallina, Vuosaaren lukio toteutetaan elinkaarimallilla. Helsingin kielilukio, Pakilan alueen hankkeet, Puotilan peruskoulu, sekä

Roihupellon ja Myllypuron ammatillisen koulutuksen kampukset ovat mahdollisia elinkaari- ja allianssihankeita.

Kaupungin talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaluonnoksessa on toimialalla yhteensä 131 hanketta, joista uudis- ja lisärakennushankkeita on 73 ja korjaushankkeita on 58. Hankkeista 20 on suunniteltu toteutettavaksi osake- ja vuokrahankkeena.

Rakentamishjelmassa olevien hankkeiden lisäksi toimialalla toteutetaan vuosittain lukuisia pieniä toiminnallisia muutoshankkeita.

Tilankäytön tehostamisen seurauksena kiinteistöjen ilmanvaihdon ja muiden teknisten järjestelmien sekä saniteetti- ja ruokahuollon tilojen lisääntynyt tarve aiheuttaa erikokoisia perusparannus- ja korjaustarpeita, jotka toteutuessaan nostavat toimialan vuokratukustannuksia suunnitelmakaudella 2019 - 2028.

Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä

Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaatio-ohjelma 2016–2019 toteuttaa uusia varhaiskasvatussuunnitelmia ja opetussuunnitelmia. Sen päätavoitteena on tulevaisuuden hyvä kasvu ja oppiminen, jossa tietoteknologialla on keskeinen merkitys. Digitalisaation tavoitteena on pysyvä pedagogisen toimintakulttuurin, prosessien ja rakenteiden muutos. Muutoksessa hyödynnetään tietotyövälineitä, opetuksen, oppimisen ja toiminnan tietojärjestelmäkokonaisuutta, digitaalisia oppimisympäristöjä ja sähköisiä materiaaleja sekä uutta osaamista. Digitaalinen teknologia liittyy oppijan oppimisprosessiin pedagogisesti mielekkäällä tavalla. Ohjelman lähtökohtina ovat oppimisen laajeneminen luokkahuoneen tai toimitilan ulkopuolelle monimuotoisiin oppimisympäristöihin, oppijan osallistuminen ja osallisuus, yhteisöllisyys sekä tulevaisuuden taitojen oppiminen.

Teknologian pedagogisesti mielekkään ja toimivan käytön edellytyksenä on johtamisen kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen. Erityisesti vuoden 2018 aikana tehtävä ICT-tuen uudelleenkonseptointi tuo vaatimuksia osaamisen kehittämiselle koko toimialalle.

Helsingin kaupungin strategian mukaisesti toimialalla rakennetaan älykoulun toimintamalli, jossa innovoidaan ja toteutetaan tulevaisuuden pedagogisia ratkaisuja ja jossa teknologialla on merkittävä rooli uusien ratkaisujen toteutuksessa. Toimintamallin kehittämisessä hyödynnetään myös yritysyhteistyötä ja ketteriä kokeiluja, joissa toteutetaan malli ideasta kokeiluun ja selvitetään, kuinka kokeilusta päästään käytäntöön.

Toimialalla jatketaan tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamista koko toimialan tarpeista lähtien. Tämä tarkoittaa käyttäjänhallinnan ja sovellusrajapintojen kehitystyön jatkamista, asiakastietojärjestelmän sekä tietovirtojen ja tietovaraston kehittämistä. Lisäksi jatketaan prosessien automatisointia ja niihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämistä.

TALOUSARVION SEURANNASSA TARKASTELTAVAT TAVOITTEET

Sitovat toiminnan tavoitteet

Kaupunkistrategian teema	Sitova toiminnan tavoite	Sitovan toiminnallisen tavoitteen mittarit	Kytkeytyminen kaupunkiyhteisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin
Maailman toimivin kaupunki Kestävän kasvun turvaaminen kaupungin keskeinen tehtävä Uudistuvat palvelut	TAVOITE 1 Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella.	Varhaiskasvatus ja esiopetus (25 %): Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen luodaan digitaalisen portfolion toimintamalli. Digitaalisen portfoliomallin pedagoginen perusta määritellään ja sen toiminnallisuutta pilotoidaan vuoden 2019 aikana. Perusopetus (25 %): Portfolio-oppimista toteutetaan kaikissa peruskouluissa. Oppijan oppimisprosessi nähdään kokonaisuutena ja digitaalinen portfolio seuraa oppijan mukana koko hänen oppimispolkunsa ajan. 80 %:lla oppijoista on käytössään digitaalinen portfolio. Lukiokoulutus (20 %): Lukioiden opiskelijoista 90 % laatii itselleen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen henkilöstön (opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja, aineenopettaja, tarvittaessa opiskeluhoito) tuella. Ammatillinen koulutus (25 %): Negatiivinen keskeyttäminen vähenee yhden prosenttiyksikön vuoteen 2018 verrattuna. Vapaa sivistystyö (5 %): Oppimisessa ja opetuksessa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat monipuoliset pedagogiset opetusmenetelmät. Kurseista 7 % käyttää järjestelmää.	Strategia nuorten syrjäytymishaasteen ratkaisemiseen Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin ja johtamisrakenteen valmistelu Osallisuus Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Työllisyys
Maailman toimivin kaupunki Kestävän kasvun turvaaminen kaupungin keskeinen tehtävä Uudistuvat palvelut	TAVOITE 2: Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.	Varhaiskasvatus, esiopetus ja alkuopetus (25 %): ◦ Suomenkielisen esi- ja alkuopetuksen lapset työskentelevät yhdessä vähintään 2 krt/kk samoissa tiloissa ja toimintamuodoissa käyttäen koulun, päiväkodin ja leikkipuiston tiloja tai muita kaupungin tiloja. ◦ Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yhdessä vähintään 3 ilmiöpohjaista oppimiskokonaisuutta vuonna 2019. Ilmiöpohjaiset oppimiskokonaisuudet ovat laajuudeltaan vähintään 2 viikkoa kestäviä. Perusopetus (luokat 3. -9.) (25 %): Kaupunkia käytetään monipuolisesti ja joustavasti oppimisen tilana järjestämällä opetuksesta 6 % koulun ulkopuolella. Lukiokoulutus (20 %): Kaupunkia käytetään monipuolisesti ja joustavasti oppimisen tilana järjestämällä opetuksesta 6 % koulun ulkopuolella. Ammatillinen koulutus (25 %): Työpaikalla tapahtuva oppiminen kasvaa 18 000 päivällä verrattuna vuoteen 2018. Vapaa sivistystyö (5 %): 15 % työväenopiston ja 7 % Arbiksen opetuksesta järjestetään oppilaitoksen omien tilojen ulkopuolella kustannusneutraalisti.	Strategia nuorten syrjäytymishaasteen ratkaisemiseen Liikkumisohjelma Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin ja johtamisrakenteen valmistelu Kaupungin tilojen käyttö Osallisuus Elävät kaupunginosat Harrastustoiminta Palvelujen saavutettavuus

Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut

Toimialan tuottavuuskehitystä heikentävät sopimuspalkantarkistukset ja muu hintatason nousu, vuokramenojen kasvu sekä kaupunkistrategian mukainen palvelutarjonnan laajentaminen. Mikäli tuottavuuskehityksessä ei huomioitaisi kaupunkistrategian mukaista palvelutarjonnan laajentamista, vuoden 2019 tuottavuus nousisi verrattuna vuoteen 2018.

Tuottavuus

	2017	2018	Ennuste			2021
			2018	2019	2020	
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus						
<i>2016=100</i>						
Suoriteindeksi	102,5	105,1	107,1	107,6	109,7	111,8
Kustannusindeksi	102,5	107,1	108,1	109,8	113,2	116
Tuottavuusindeksi	100,0	98,2	99,0	98,0	96,9	96,4

Keskimääräiset käyttömenot

	2017 TP	2018 TA	2018 Ennuste	2019	2020	2021
Varhaiskasvatus, esiopetus ja leikkipuisto sekä iltapäivätoiminta						
<i>Keskimääräiset nettomenot €/lapsi</i>						
Suomenkielinen varhaiskasvatus	9835 *)	9 235	9 310	9 482	9 616	9 726
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus		10 043	12 853	11 261	11 627	11 786
<i>Keskimääräiset nettomenot €/oppilas/opiskelija)</i>						
Suomenkielinen esi- ja perusopetus	8 966	9 256	9 277	9 294	9 308	9 317
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukio- ja aikuiskoulutus	7 175	7 846	7 583	7 898	7 999	8 115
Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus	9 469	10 078	10 044	10 167	9 997	9 859
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuiskoulutus	7 914	8 804	8 457	8 704	8 911	9 127
Ammatillinen koulutus	12 843	14 012	12 374	13 984	14 193	14 399
<i>Vapaa sivistystyö nettomenot €/opetustunti)</i>						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	114	118	117	122	124	126
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	109	140	143	143	147	151

*) kyseessä suomenkielisen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen keskimääräinen hinta

Suoritteet ja tunnusluvut

	2017 TP	2018 TA	2018 Ennuste	2019 TAE	2020 TSE	2021 TSE
VARHAISKASVATUS						
<i>Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12</i>	39 457	40 584	40 465	40 346	40 646	41 130
Suomenkielinen varhaiskasvatus	37 294	38 127	38 102	38 008	38 323	38 778
Omissa päiväkodeissa 31.12.	23 214	24 549	24 354	24 800	25 420	26 050
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksusit.)	352	290	360	350	350	360
Perhepäivähoidossa 31.12.	881	870	870	800	750	700
Lasten kotihoidontuki, lapset 31.12. Sisältää molemmat kieliryhmät	8 140	8 000	7 750	7 140	6 735	6 400
Yksityisen hoidontuki, lapset 31.12. Sisältää molemmat kieliryhmät	3 451	3 275	3 650	3 850	4 000	4 200
Kerhoissa, lapset 31.12.*	1 175	1 050	1 050	1 000	1 000	1 000
<i>Esiopetus, perusopetuksessa</i>	81	93	68	68	68	68
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	2 163	2 457	2 363	2 338	2 323	2 352
Omissa päiväkodeissa 31.12.	1 775	1 979	1 967	1 940	1 920	1 956
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksusit.)	207	290	210	210	210	210
Perhepäivähoidossa 31.12.	90	95	95	95	95	95
<i>Esiopetus, perusopetuksessa</i>	91	93	91	93	98	91
Koululaisten iltapäivätoiminta						
Koululaisten iltapäivätoiminta leikkiopistoissa	3 007	3 839*	3 176	3 200	3 230	3 260
PERUSOPETUSLAIN MUKAINEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA						
Perusopetuslain mukaisessa kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	1 715	1 400	1 400	1 400	1 600	1 800
Perusopetuslain mukaisessa kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	287	287	286	290	293	296
Perusopetuslain mukaisessa muiden järjestämässä avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	5 207	4 400	5 400	5 800	6 000	6 200
PERUSOPETUS						
Suomenkielinen perusopetus	37 693	38 553	39 135	40 387	41 607	42 753
Ruotsinkielinen perusopetus	3 452	3 433	3 553	3 682	3 831	3 980
LUKIOKOULUTUS						
Suomenkielinen lukiokoulutus	7 210	7 229	7 294	7 380	7 400	7 405
Lukiokoulutus	7 166	7 177	7 247	7 326	7 346	7 351
Valmistava opetus	44	52	47	54	54	54
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	1 296	1 215	1 223	1 221	1 221	1 221
AMMATILLINEN KOULUTUS						
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	9 026	8 522	9 947	8 947	8 947	8 947
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus						
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	132	132	132	132	132	132
Perusopetuksen lisäopetus oppilasmäärä	40	40	42	40	40	40
VAPAA SIVISTYSTYÖ						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	103 738	101 500	101 500	101 500	101 500	101 500
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	82 057	78 000	78 000	78 000	78 000	78 000
Kokeileva, Integroiva, Strateginen opetus	16 587	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	23 869	22 500	22 500	22 500	22 500	22 500
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	15 934	18 500	16 500	17 000	17 100	17 200
Vapaa sivistystyö, opetustunnit	127 607	124 000	124 000	124 000	124 000	124 000
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	97 991	96 500	94 500	95 000	95 100	95 200
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät						
- Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	580	626	626	504	504	504
- Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	8 818	8 750	8 750	8 829	8 829	8 829

Vaikuttavuustavoitteet

	2017 TP	2018 TA	2018 Ennuste	2019 TAE	2020 TSE	2021 TSE
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)						
- 0-2 -vuotiaat	32 %	32 %	32 %	33 %	33 %	34 %
- 3-5- vuotiaat	89 %	90 %	90 %	90 %	91 %	92 %
- 5- vuotiaat	92 %	93 %	93 %	94 %	94 %	94 %
- 6- vuotiaat	96 %	96 %	96 %	97 %	97 %	97 %
Osallistumisaste kaupungin suomenkieliset varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)						
- 0-2 -vuotiaat	27 %	28 %	27 %	28 %	29 %	29 %
- 3-5- vuotiaat	77 %	79 %	77 %	78 %	78 %	78 %
- 5- vuotiaat	81 %	82 %	82 %	83 %	84 %	84 %
- 6- vuotiaat	88 %	88 %	88 %	88 %	89 %	89 %
Osallistumisaste kaupungin ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)						
- 0-2 -vuotiaat	37 %	37 %	37 %	38 %	39 %	40 %
- 3-5- vuotiaat	89 %	90 %	90 %	90 %	90 %	91 %
- 5- vuotiaat	92 %	92 %	92 %	92 %	92 %	92 %
- 6- vuotiaat	105 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto yksityisenhoidontuki						
- 0-2 -vuotiaat	4 %	4 %	4 %	5 %	5 %	5 %
- 3-5- vuotiaat	11 %	10 %	12 %	12 %	13 %	13 %
- 5- vuotiaat	10 %	10 %	10 %	11 %	11 %	11 %
- 6- vuotiaat	7 %	6 %	7 %	7 %	7 %	7 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto kodinhoidontuki						
- 0-2 -vuotiaat	35 %	34 %	34 %	33 %	33 %	33 %
- 3-5- vuotiaat	4 %	4 %	4 %	3 %	3 %	3 %
- 5- vuotiaat	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
- 6- vuotiaat	2 %	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Suomenkielinen perusopetus – Finsk grundläggande utbildning						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet						
	99 %	98 %	98 %	98 %	98 %	98 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat						
	86 %	86 %	86 %	86 %	86 %	86 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7 luokan oppilaat						
	76 %	75 %	75 %	75 %	75 %	75 %
Ruotsinkielinen perusopetus – Svensk grundläggande utbildning						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet						
	100 %	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat						
	99 %	89 %	89 %	89 %	89 %	89 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7 luokan oppilaat						
	92 %	81 %	89 %	89 %	89 %	89 %
Suomenkielinen lukiokoulutus – Finsk gymnasieutbildning						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon)						
	0,0	0,0	0 %	0 %	0 %	0 %
Läpäisyaste						
	84,9	85,4 %	85,4 %	85,4 %	85,4 %	85,4 %
Keskeyttäminen negatiivinen						
	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %
Ruotsinkielinen lukiokoulutus – Svensk gymnasieutbildning						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. Keskiarvoon)						
	0,0	0,0	0 %	0 %	0 %	0 %
Läpäisyaste						
	93,1 %	93,4 %	93 %	93 %	93 %	93 %
Keskeyttäminen negatiivinen						
	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Ammatillinen koulutus						
Keskeyttämiset, negatiiviset						
	11,1 %	11,3 %	11,3 %	10,3 %	10,3 %	10,3 %
Järjestämisluvan käyttöaste						
	97,4 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2019–2021

Tilankäyttö tehostuu asteittain vuoteen 2027 mennessä. Uudella toimialalla tarkastelualueita on lisätty, joten kaikilta alueilta ei ole käytettävissä aikaisempien vuosien vastaavia vertailulukuja.

Varhaiskasvatuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) hyötyneliömäärän asiakasta kohden (htm²/opp.) arvioidaan väljentyvän vuoden 2019 tasosta 9,05 htm² tasoon 9,45 vuoteen 2027 mennessä. Hyötyneliömäärän väljentyminen asiakasta kohden selittyy osaltaan aikaisempia isompien päiväkotikiinteistöjen käyttöönottamisella ja yhteistiloilla perusopetuksen kanssa.

Perusopetuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä oppilasta kohden tehostuu vuoden 2019 tasosta 11,66 tasoon 11,13 vuoteen 2027 mennessä.

Lukioiden (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä opiskelijaa kohti laskee vuoden 2019 tasosta 9,52 tasoon 9,10 vuoteen 2027 mennessä ja ammatillisen koulutuksen vastaava luku vuoden 2019 tasosta 16,57 tasoon 15,41 vuoteen 2027 mennessä.

	2017	2018	2019	2020	2021	2027
htm²/asiakas						
Varhaiskasvatus	9,2	9,0	9,1	9,2	9,2	9,5
Peruskoulut	12,2	11,9	11,7	11,4	11,2	11,1
Lukio	9,5	9,5	9,5	9,6	9,7	9,1
Ammatillinen koulutus	16,3	16,2	16,6	16,6	16,6	15,4

B TALOUSARVIOEHDOTUS PALVELUKOKONAISSUUKSITTAIN

YHTEENVETO MUUTOKSISTA VERRATTUNA VUODEN 2018 TALOUSARVIOON

B-osa sisältää A-osan eli varsinaisen talousarvioehdotuksen erittelyn palvelukokonaisuuksittain.

Jokaisen palvelukokonaisuuden kohdalla on keskeiset muutokset suhteessa vuoden 2018 talousarvioon. B-osan rahoituslaskelmia ja perusteluja ei sisällytetä kaupungin talousarvioon. B-osa on alustava perusteluosa joulukuussa 2018 kasvatus- ja koulutuslautakunnan päätettäväksi laadittavalle vuoden 2019 tulosbudjetille.

Toimialan rahoituslaskelma yhteensä

	TP 2017 1 000 €	TB 2018 1 000 €	Ennuste 2018 1 000 €	TAE 2019 1 000 €	Muutos 2019 TAE-TB 2018		TSE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €
					1 000 €	%		
MYYNTITULOT	9 817	9 583	9 225	9 808	225	2 %	9 906	10 005
MAKSUTULOT	47 810	38 323	39 467	39 281	958	2 %	39 674	40 071
TUET JA AVUSTUKSET	13 298	7 617	9 529	8 061	444	6 %	8 142	8 223
VUOKRATULOT	1 636	230	396	225	-5	-2 %	227	230
MUUT TOIMITATULOT	542	247	341	81	-166	-67 %	82	83
TULOT YHTEENSÄ	73 102	56 000	58 958	57 456	1 456	3 %	58 031	58 611
PALKAT	432 469	444 261	450 613	461 590	17 329	4 %	473 603	485 614
HENKILÖSIVUMENOT	123 779	119 919	123 057	122 870	2 951	2 %	126 052	129 239
PALVELUJEN OSTOT	230 948	242 877	242 806	250 566	7 690	3 %	255 143	259 725
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	22 953	23 999	23 438	24 181	182	1 %	24 764	25 341
AVUSTUKSET	83 444	89 662	87 736	84 615	-5 047	-6 %	86 703	88 893
VUOKRAT	203 092	218 363	218 869	229 166	10 803	5 %	235 239	241 245
MUUT MENOT	1 767	1 594	1 316	1 610	16	1 %	1 648	1 688
MENOT YHTEENSÄ	1 098 451	1 140 675	1 147 835	1 174 598	33 923	3 %	1 203 152	1 231 745
TOIMINTAKATE	-1 025 348	-1 084 675	-1 088 877	-1 117 142	-32 467	3 %	-1 145 121	-1 173 134

Toimialan henkilöstösuunnitelma

Toimialan henkilöstösuunnitelman laadintaperiaatteet on kuvattu A-osassa. Henkilöstösuunnitelmaa ei sisällytetä kaupungin talousarvioon.

	2 018	TAE 2019	TSE 2020	TSE 2021
KASKO henkilöstö yhteensä	11 882	12 251	12 465	12 673
VARE HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	5 337	5 580	5 680	5 780
Varhaiskasvatusalueiden henkilöstö	5 008	5 227	5 327	5 427
Leikkipuisto- ja koululaisten iltapäivätoiminnan henkilöstö	317	341	341	341
Palvelukokonaisuuden hallinto ja alueorganisaatio	12	12	12	12
POPA HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	3 480	3 601	3 702	3 788
Perusopetuksen opetushenkilöstö (sisältää rehtorit ja apulaisrehtorit)	3 016	3 077	3 165	3 243
Koulunkäyntiavustajat (***)	340	394	405	413
Psykologit ja kuraattorit	107	113	115	115
Palvelukokonaisuuden hallinto ja alueorganisaatio	17	17	17	17
LAV HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	1 626	1 603	1 604	1 605
Lukiokoulutuksen opetushenkilöstö (sisältää rehtorit ja apulaisrehtorit)	474	480	481	482
Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto opetushenkilöstö (sisältää oppilaitoksen johdon *)	841	803	803	803
Vapaa sivistystyö opetushenkilöstö (**)	112	112	112	112
Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto muu kuin opetushenkilöstö *)	127	136	136	136
Vapaa sivistystyö muu kuin opetushenkilöstö	12	12	12	12
Psykologit ja kuraattorit	55	55	55	55
Palvelukokonaisuuden hallinto ja alueorganisaatio	5	5	5	5
SVES HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	880	911	923	944
Varhaiskasvatusalueen henkilöstö	390	401	398	403
Perusopetuksen opetushenkilöstö (sisältää rehtorit ja apulaisrehtorit)	304	318	329	341
Koulunkäyntiavustajat (***)	26	32	36	40
Lukiokoulutuksen opetushenkilöstö (sisältää rehtorit ja apulaisrehtorit)	87	87	87	87
Vapaa sivistystyö opetushenkilöstö (**)	19	19	19	19
Vapaa sivistystyö muu kuin opetushenkilöstö	9	9	9	9
Psykologit ja kuraattorit	14	14	14	14
Palvelukokonaisuuden hallinto	5	5	5	5
Palvelukokonaisuuden asiantuntijat	26	26	26	26
HATU HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	522	519	519	519
- hallinnon kiintiöön kuulumattomat, pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut sekä kehittämispalveluiden projektityöntekijät	37	37	37	37

*) Henkilöstösuunnitelmassa ei huomioitu 1.8.2018 voimaan tulevaa ammatillisen koulutuksen organisaatiomuutosta

***) Opetushenkilöstön määrät eivät sisällä sivutoimisia tuntiopettajia. Esimerkiksi suomenkielisessä työväenopistossa toimii n. 840 määräaikaista

****) lisäksi ostetaan koulunkäyntiavustaja palveluita Seuresta noin 300 HTV

Lisäksi palkataan ulkoisen rahoituksen hankkeiden edellyttämä määrä projektityöntekijöitä.

YHTEENVETO MUUTOKSISTA VERRATTUNA VUODEN 2018 TALOUSARVIOON

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu asiakasmäärien merkittävään kasvuun

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu asiakasmäärän kasvuun noin 2 400 lapsella ja nuorella sekä perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan asiakasmäärän kasvuun noin 1 400 lapsella. Ehdotuksessa on varauduttu myös erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten määrän kasvun edellyttämiin palveluihin. Asiakasmäärän kasvusta johtuviin suoriin lisäkustannuksiin eli henkilöstömenoihin sekä palveluihin ja tarvikkeiden hankintaan on varattu lisäresursseja noin 10 miljoonaa euroa. Arviossa on otettu huomioon se, että erityisesti perusopetuksessa osa uusista oppilaista sijoittuu olemassa oleviin ryhmiin, jolloin lisäkustannukset ovat huomattavasti pienemmät.

Digitalisaatio-ohjelmaa jatketaan

Investointimäärärahoista on varattu vuoden 2018 tapaan 10 miljoonaa toimialan digitalisaatio-ohjelman jatkamiseen. Tämä on yhtä suuri varaus, kuin oli toimialan vuoden 2018 talousarviossa. Esitetty investointitaso laskee vuoden 2020 jälkeen ohjelman päättymisestä johtuen.

Tilavuokrien kasvuun on varauduttu kaupunkiympäristön toimialan ilmoituksen mukaisesti

Uusista tiloista ja tilojen perusparannuksista johtuviin lisävuokriin on varauduttu kaupunkiympäristön toimialan antaman arvion mukaisesti noin 7,6 miljoonalla eurolla. Talousarvion laatimisoheiden mukaan sisäisten vuokrien tarkistuksista (indeksikorotuksista) päätetään talousarviovaiheessa tiedossa olevaan kustannustason muutokseen perustuen. Koska päätöstä ei ole ollut käytettävissä talousarvioehdotusta laadittaessa, korotusarviona on käytetty kuluttajahintaindeksin muutosennustetta, joka on + 1,4 %. Tämä huomioiden vuokriin on varattu lisämäärärahoja 10,8 miljoonaa euroa.

Henkilöstömäärän kasvun lisäksi henkilöstömenoja kasvattavat sopimuskorotukset

Asiakasmäärän kasvusta johtuen toimialan henkilöstömäärä kasvaa. Lisäksi henkilöstömenoja lisäävät palkkojen sopimuskorotukset. Talousarvioehdotuksessa on huomioitu vuoden 2018 talousarvion toinen toteutumisenennuste. Sen mukaan toimiala pystyy sopeuttamaan vuoden 2018 talousarvioon sisältyvät syksyn sopimuskorotukset loppuvuodesta maksettavaa kertaerää lukuun ottamatta. Näin ollen sopimuskorotuksiin on varauduttu ainoastaan vuoden 2019 lisäkustannusten osalta, noin 7,2 miljoonalla eurolla. Arvio on linjassa kaupunginkanslian tekemän arvion kanssa.

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu hintatason nousuun

Valtiovarainministeriön viimeisin ennuste hintatason noususta (kuluttajahintaindeksi) vuonna 2019 on 1,4 %. Tätä on käytetty arviona yleisestä hintatason noususta muissa kuin henkilöstömenoissa.

Kaupunkistrategian toteuttamiseen on varattu lisäresursseja

Talousarvioehdotuksessa on varattu määrärahoja kaupunkistrategian toteuttamiseen kaikkiaan 14,3 miljoonaa euroa. Tämä on noin 6,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2018 talousarviossa. Menoja lisäävät erityisesti syksyllä 2018 käynnistyneiden

toimenpiteiden kustannusten laajeneminen kokovuotiseksi (5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus 4 tuntia päivässä ja kieltenopetuksen lisääminen perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa) sekä kieltenopetuksen tarjonnan asteittainen lisääminen.

Ulkoisen rahoituksen hankkeisiin on varauduttu olemassa olevien rahoituspäätösten mukaisesti

Talousarvioehdotukseen on varauduttu ulkoisen rahoituksen hankkeisiin, joista on ollut päätös olemassa raamin antamishetkellä. Kokonaisvaraus on miljoona euroa.

Muut lisäkustannuksia aiheuttavat toimenpiteet

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu henkilöstömäärän kasvusta johtuviin lisäkustannuksiin (työterveyshuolto, palkanlaskenta).

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu reformin aiheuttamiin lisäkustannuksiin mukaan lukien laajenevat toiseen asteen opiskelijahuoltovelvoitteet.

Lisäksi määrärahavaraukset on tehty mm. käyttäjäpalvelumaksujen kasvuun ja erikoisikkunoiden pesuihin (päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pienet peruskorjaukset), tietoliikenneverkon ylläpitomuutoksiin kaupunginkanslian antaman ohjeistuksen mukaisesti sekä kaupunkiyhteisen suunnittelujärjestelmän Taskun käyttöönottoon. Kaiken kaikkiaan edellä lueteltuihin muutoksiin on varauduttu noin 4,5 miljoonalla eurolla.

Kustannusten kasvua hillitään tuottavuustoimenpiteillä

Talousarvioraamin kasvu kattaa käytännössä pakolliset menot eli asiakasmäärän kasvusta aiheutuvat menot, hintatason nousun ml. palkankorotukset sekä vuokramenojen kasvun.

Kaupunkistrategian toteuttamisen laajentaminen ja edellä kuvattujen muiden välttämättömien menojen kattaminen talousarvioraamin puitteissa on rahoitettu talousarvioehdotukseen sisällytetyillä tuottavuus- ja säästötoimenpiteillä eli vähentämällä palvelujen järjestämisen kustannuksia.

Tuottavuus- ja säästötoimenpiteiden kohdentamisen lähtökohtana ovat olleet lakisääteisten palvelujen turvaaminen. Palvelujen kokonaismenoihin suhteutettuna tuottavuus- ja säästötoimenpiteet ovat pienimmät varhaiskasvatuksessa ja suurimmat toisen asteen koulutuksessa. Yhteensä säästö- ja tuottavuustoimenpiteet alentavat kustannuksia noin 10 miljoonalla eurolla.

Varhaiskasvatukselle ei ole asetettu erillistä tuottavuustavoitetta. Esitykseen sisältyy kuitenkin kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen yli 2-vuotiailta. Kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen edellyttää lautakunnan erillistä päätöstä.

Peruskouluille ja lukioille on asetettu yleinen 1,0 % tuottavuustavoite, jonka toteuttamisesta päätetään koulu- ja oppilaitostasolla. Tuottavuustavoitteen toteuttaminen tarkoittaa käytännössä peruskouluissa jako- ja kerhotuntien sekä samanaikaisopetuksen vähentämistä ja ryhmäkokoja kasvattamista. Lukioissa tuottavuuden lisääminen tarkoittaa käytännössä kurssitarjonnan tuotantotapojen kehittämistä. Lisäksi tuottavuustavoite edellyttää säästämistä aine- ja tavarahankinnoissa.

Ammatillisen koulutuksen tuottavuutta parannetaan kasvattamalla työelämässä oppimisen osuutta opinnoista, vähentämällä määräaikaisia opettajia sekä tilankäyttöä tehostamalla.

Vapaassa sivistystyössä tehostetaan tilankäyttöä. Opetustuntien tarjonta pidetään vuoden 2018 tasolla.

Hallinto- ja tukipalveluissa tuottavuutta parannetaan mitoittamalla henkilöstö toimialalle asetetun tavoitemitoituksen mukaiseksi.

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu toimenpiteisiin, joista ei ole tehty päätöksiä

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu

- varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönoton aiheuttamiin kustannuksiin
- lastentarhanopettajien mahdollisiin palkantarkistuksiin
- toisen asteen maksuttomiin oppimateriaaleihin
- A2-kielen opetuksen varhentamiseen
- kotivanhempien suomen kielen opetuksen (Kotiva) siirtoon kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle
- lukiolain mukaiseen opinto-ohjauksen resurssien lisäykseen
- osapäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muuttamiseen kokopäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitusta vastaavaksi

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus

	TB 2018	Ennuste 2018	TAE 2019	Muutos 2019 TAE-TB 2018		TSE 2020	TSE 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
MYYNTITULOT	1 020	1 027	1 500	480	47 %	1 515	1 530
MAKSUTULOT	31 587	32 580	32 170	583	2 %	32 492	32 817
TUET JA AVUSTUKSET	90	90	0	-90	-100 %	0	0
VUOKRATULOT	100	100	110	10	10 %	111	112
MUUT TOIMITATULOT	90	90	20	-70	-78 %	20	20
TULOT YHTEENSÄ	32 887	33 887	33 800	913	3 %	34 138	34 479
PALKAT	155 470	154 870	162 640	7 170	5 %	166 997	171 570
HENKILÖSIVUMENOT	43 962	44 862	44 800	838	2 %	46 000	47 260
PALVELUJEN OSTOT	47 081	49 081	50 500	3 419	7 %	51 853	53 273
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	4 432	4 432	4 540	108	2 %	4 662	4 789
AVUSTUKSET	82 196	80 196	75 438	-6 758	-8 %	77 459	79 580
VUOKRAT	51 514	51 515	52 910	1 396	3 %	54 327	55 815
MUUT MENOT	1 049	749	1 050	1	0 %	1 078	1 108
MENOT YHTEENSÄ	385 705	385 705	391 878	6 173	2 %	402 375	413 394
TOIMINTAKATE	-352 818	-351 818	-358 078	-5 260	1 %	-368 237	-378 915

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielisiä varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluja, suomenkielistä iltapäivä- ja leikkipuistotoimintaa sekä perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa kaupungin avustamana toimintana. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa kehitysvammaisten ja autististen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta

Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueet tuottavat päiväkotihoidon, perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa sekä järjestävät esiopetusta ja alle kouluikäisten lasten kerhotoimintaa päiväkodeissa. Alueita on kymmenen.

Palvelukokonaisuus järjestää leikkipuistoissa ja perhetaloissa avointa ja ohjattua toimintaa pikkulapsiperheille ja koululaisille sekä perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa koululaisille. Pääosa perusopetuslain mukaisesta iltapäivätoiminnasta järjestetään kaupungin avustamana toimintana. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa kehitysvammaisten ja autististen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Varhaiskasvatuksen kysyntään vaikuttaa väestön kasvun lisäksi viiden vuoden iästä alkaen vähintään neljä tuntia päivässä tarjottava maksuton varhaiskasvatus. Työllisyyden kasvu sekä työttömyyden vähentyminen vaikuttavat varhaiskasvatuksen kysyntää lisäävästi. Kotihoidontuen käyttö on viime aikoina vähentynyt ja päiväkotihoidon käyttö on vastaavasti kasvanut.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioon

Varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 38 000 asiakkaalle. Lisäksi on varauduttu asiakasmäärän kasvuun kaupungin omassa päiväkotihoidossa 250 lapsella verrattuna vuoden 2018 talousarvioon. Kunnallisessa päiväkotihoidossa on tällä hetkellä vieraskielisiä lapsia noin 4 800 eli noin 19 % kaikista lapsista. Vieraskielisten lasten määrä kasvaa. Erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellisen määrän (tällä hetkellä 5 %) arvioidaan pysyvän ennallaan. Kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa noin 1 200 lasta.

Kasvuun on varattu määrärahoja 3 miljoonaa euroa, jolla katetaan kasvavat henkilöstömenot sekä tarvikkeiden ja palvelujen hankinnat. Asiakasmäärien kasvuun vaikuttaa myös syksyllä 2018 alkava viisi -vuotiaiden neljän tunnin maksuton varhaiskasvatus.

Perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan oppilaita ennustetaan olevan noin 7 500, joista kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa oli 1 700 ja muiden järjestämässä avustettavassa iltapäivätoiminnassa 5 800 oppilasta. Iltapäivätoiminnan oppilasmäärä kasvaa 1400 oppilaalla. Suurin osa kasvusta tapahtuu avustettavassa iltapäivätoiminnassa.

Tilavuokrien korotuksiin on varattu määrärahaa 1,4 miljoonaa euroa. Pääosa korotuksista johtuu uusista tiloista sekä ylläpitovuokrien korotuksista.

Varhaiskasvatukselle ei ole asetettu tuottavuustavoitetta. Esitykseen sisältyy kuitenkin kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen yli 2-vuotiailta. Kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen edellyttää lautakunnan erillistä päätöstä.

Tilankäyttöä tehostetaan toimialan sisällä. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistä tilankäyttöä lisätään esiopetuksessa, mikä vähentää uusien tilojen tarvetta.

Talousarvioesityksessä ei ole varauduttu varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönotosta aiheutuviin kustannuksiin eikä lastentarhanopettajien mahdollisiin palkantarkastuksiin.

2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus

	TB 2018	Ennuste 2018	TAE 2019	Muutos 2019 TAE-TB 2018		TSE 2020	TSE 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
MYYNTITULOT	4 600	4 600	4 600	0	0 %	4 646	4 692
MAKSUTULOT	600	600	800	200	33 %	808	816
TUET JA AVUSTUKSET	4 600	4 600	4 030	-570	-12 %	4 070	4 111
VUOKRATULOT	60	60	40	-20	-33 %	40	41
MUUT TOIMITATULOT	100	100	30	-70	-70 %	30	31
TULOT YHTEENSÄ	9 960	9 960	9 500	-460	-5 %	9 595	9 691
PALKAT	153 348	154 711	159 352	6 005	4 %	164 622	169 638
HENKILÖSIVUMENOT	39 128	39 829	40 728	1 600	4 %	42 075	43 358
PALVELUJEN OSTOT	48 242	48 243	49 900	1 658	3 %	51 550	53 121
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	8 985	8 985	9 213	228	3 %	9 518	9 808
AVUSTUKSET	0	0	0	0		0	0
VUOKRAT	93 978	93 978	98 394	4 416	5 %	101 648	104 746
MUUT MENOT	162	162	162	0	0 %	167	172
MENOT YHTEENSÄ	343 842	345 908	357 749	13 907	4 %	369 581	380 844
TOIMINTAKATE	-333 882	-335 948	-348 249	-14 367	4 %	-359 986	-371 153

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta ja muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta ja perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltopalvelut tuottavat esi- ja perusopetuksessa toteutettavan yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltopalvelun yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palveluun kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin kouluille ja päiväkodeille sekä osin yksityisille ja valtion kouluille ja palvelu tekee yhteistyötä niiden kanssa oppilashuollossa.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioon

Perusopetusta on varauduttu järjestämään runsaalle 40 300 oppilaalle. Perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan kasvavan 1 800 oppilaalla verrattuna vuoden 2018 talousarvioon. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on tällä hetkellä vieraskielisiä 7 993 eli noin 21 %. Erityisoppilaiden suhteellisen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla runsaassa 11 %:ssa.

Oppilasmäärän kasvuun on varattu määrärahoja 7,8 miljoonaa euroa. Varaus kattaa opetushenkilöstön palkat, tarvikehankinnat sekä kuljetus- ja ruokailukustannukset. Lisäksi siihen sisältyy ennakoitu lisäystarve vieraskielisten oppilaiden valmistavassa opetuksessa ja suomi toisena kielenä opetuksessa sekä erityisen tuen oppilaiden palvelut.

Tilavuokrien korotuksiin on varattu talousarvioesityksessä 3 miljoonaa euroa.

Suunnitelmakaudella oppilashuoltoa vahvistetaan yhä asiakaslähtöisemmäksi yhden oven -palveluksi. 5. tai 8. luokkalaisten laajoja terveystarkastuksia tehdään tarvittaessa moniammatillisesti.

Perusopetukselle on asetettu 1,0 % tuottavuustavoite. Tavoitteeseen pääsy edellyttää vähennystä opetushenkilöstöstä, n. 90 opettajaa. Tämä toteutetaan jako- ja kerhotuntien

sekä samanaikaisopetusta vähentämällä ja ryhmäkokoja kasvattamalla. Lisäksi tuottavuustavoite edellyttää säästämistä aine- ja tavarahankinnoissa.

3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus

	TB 2018 1 000 €	Ennuste 2018 1 000 €	TAE 2019 1 000 €	Muutos 2019 TAE-TB 2018 1 000 €	%	TSE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €
MYYNTITULOT	2 915	2 994	2 858	-57	-2 %	2 887	2 915
MAKSUTULOT	2 002	2 154	2 065	63	3 %	2 086	2 107
TUET JA AVUSTUKSET	880	2 295	1 031	151	17 %	1 041	1 052
VUOKRATULOT	50	145	55	5	10 %	56	56
MUUT TOIMITATULOT	37	35	11	-26	-70 %	11	11
TULOT YHTEENSÄ	5 884	7 623	6 020	136	2 %	6 080	6 141
PALKAT	80 409	83 379	82 825	2 416	3 %	84 208	85 588
HENKILÖSIVUMENOT	21 787	22 574	22 218	431	2 %	22 589	22 959
PALVELUJEN OSTOT	24 561	22 792	24 943	382	2 %	25 360	25 775
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	5 753	6 005	5 480	-273	-5 %	5 571	5 663
AVUSTUKSET	108	182	220	112	104 %	223	227
VUOKRAT	50 550	50 543	53 280	2 730	5 %	54 169	55 057
MUUT MENOT	118	143	148	30	26 %	150	153
MENOT YHTEENSÄ	183 286	185 618	189 114	5 828	3 %	192 271	195 422
TOIMINTAKATE	-177 402	-177 995	-183 094	-5 692	3 %	-186 191	-189 281

Lukio- ja ammatillinen koulutus sekä vapaa sivistystyö		
	Tulot	Menot
TAE 2019	(1 000 eur)	(1 000 eur)
Ammatillinen koulutus	3 500	119 334
Suomenkielinen lukiokoulutus	320	52 891
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	2 200	12 068
Toisen asteen opiskelijahuolto	-	4 551
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat	-	270
	6 020	189 114

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus vastaa suomenkielisen lukio- ja aikuislukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön sekä toisen asteen opiskelijahuollon palvelujen järjestämisestä. Tämän lisäksi palvelukokonaisuuden vastuulla ovat myös oppisopimuskoulutus, työllisyydenhoidon koulutukset, maahanmuuttajien koulutus, ammatilliseen koulutuksen valmentava koulutus (Valma) ja nuorten työpajatoiminta. Palvelukokonaisuus tuottaa myös yksityisten oppilaitosten oppilashuollon palvelut.

Lukiokoulutus

Helsingissä on tällä hetkellä kahdeksan erityisen koulutustehtävän saanutta lukiota. Lisäksi Mäkelänrinteen lukio (urheilu) ja Sibelius-lukio (musiikki) kuuluvat valtakunnalliseen lukioiden kehittämisverkostoon. Muilla lukioilla on yhden tai useamman oppiaineen tai opintokokonaisuuden painotus.

Vuoden 2019 alussa voimaan astuva uusi lukiolaki vaikuttaa lukiokoulutuksen kustannuksiin. Lain toimenpiteistä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisääminen, oppimisen tuen laajentuminen sekä ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen tuovat konkreettista muutoksia toimintaympäristöön.

Lain mukaan opinto-ohjausta lisätään velvollisuudella seurata lukiokoulutuksen oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden sijoittumista jatko-opintoihin. Lisäksi lakiin on kirjattu jälkiohjausvelvoite. Molemmat muutokset parantavat keskeisesti nuorten ohjuspalveluita ja niillä on vaikutusta syrjäytymisen ehkäisyyn.

Laissa esitetty oppimisen tuen laajentuminen vahvistaa osaltaan esteetöntä lukiokoulutusta. Myös ylioppilaskirjoitusten uusimisrajoitusten poistuminen tuo toimintaympäristöön joustavuutta, vahvistaa osaamisen tunnistamista sekä tukee elinikäisen oppimisen ajatusta.

Ammatillinen koulutus, Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Ammatillista koulutusta koskevat säädökset muuttuivat vuoden 2018 alussa. Keskeistä uudessa lainsäädännössä on, että nuorten ja aikuisten koulutusta toteutetaan samojen säädösten perusteella. Stadin ammatti- ja aikuisopistoon hakeutuminen on jatkuvaa, ja koulutuksessa opitaan vain puuttuva osaaminen. Opiskelijat etenevät opinnoissaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaan. Tämä ammatillisen koulutuksen reformi, edellyttää uudenlaista pedagogista mallia ja työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä.

Ammatillisen koulutuksen tarve tulee kasvamaan Helsingissä perustuen väestömäärän, erityisesti maahanmuuttajataustaisen väestömäärän kasvuun sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan. Stadin ammatti- ja aikuisopiston opiskelijoista vuonna 2018 vieraskielisiä opiskelijoita on 32 %.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki uudistui reformin yhteydessä. Opiskeluhoitopalvelut laajenivat koskemaan kaikkia perustutkinto-opiskelijoita eli myös aikuisopiskelijoita. Helsingissä opiskelijahuollon piiriin tuli yhteensä noin 8 000 uutta opiskelijaa (Stadin ammattiopistosta sekä yksityisistä oppilaitoksista).

Stadin ammattiopiston Brygga toimii tutkintoon johtavana väylänä. Se kokoaa yhteen ammatillista tutkintoa edeltävät valmistavat koulutukset, avoimet opinnot, nuorten työpajatoiminnan ja muut palvelut.

Stadin ammattiopiston maahanmuuttajille suunnatussa osaamiskeskuksessa keskitytään maahanmuuttajien osaamisen kartoittamiseen, sosiaaliseen kuntoutukseen, kielikoulutukseen, ammatillisiin pajoihin sekä työelämävalmennukseen. Toiminnalla lisätään maahanmuuttajien osaamista ja nopeutetaan työllistymistä.

Stadin ammattiopisto palvelee työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria kaupungin yhteisessä Ohjaamossa. Ammattiopisto tarjoaa Ohjaamon asiakkaille erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen palveluita sekä yksilöllisiä polkuja opiskelun aloittamiseksi.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön kohderyhmä kasvaa määrällisesti asukasmäärän kasvaessa. Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita. Tavoitteena on saavuttaa entistä laajemmin uusia asiakasryhmiä vapaan sivistystyön piiriin. Yhtenä tavoitettavana kohderyhmänä on maahanmuuttajataustaiset helsinkiläiset, joita tällä hetkellä opiskelijoista on noin 10 %.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioon

Suomenkielisten lukiolaisten määrän arvioidaan kasvavan 151 opiskelijalla vuoden 2018 talousarvioon verrattuna. Helsingin kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä lukioissa arvioidaan olevan 7 400 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 16 %.

Vuoden 2019 talousarvioesitykseen sisältyy lukioille noin 1 % tuottavuustavoite. Lukiokoulutuksessa vähennetään kurssitarjontaa, kasvatetaan ryhmäkokoja ja kehitetään kurssien tuotantotapoja. Tavoitteena on, ettei tuottavuustavoite vaikuta oleellisesti lukiolaisten opiskelumahdollisuuksiin.

Uusi lukiolaki sisältää toimenpiteitä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisäämiseen ja oppimisen tuen laajentamiseen. Toimenpiteet lisäävät lukiokoulutuksen kustannuksia.

Ammatillista koulutusta järjestetään järjestämisluvan mukaisesti. Stadin ammattiopistolla on järjestämislupa 8 947 opiskelijavuoteen. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on 32 %. Vuodeksi 2018 Stadin ammattiopisto sai 1000 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupaansa (9947).

Ammatilliselle koulutukselle on asetettu noin 2 % tuottavuustavoite. Ammatillisen koulutuksen tuottavuutta parannetaan kasvattamalla työelämässä oppimisen osuutta ja vähentämällä määräaikaisia opettajia. Tilankäyttöä tehostetaan luopumalla huonokuntoisista ja pienistä tiloista sekä yksittäisistä toimipaikoista. Tilojen käyttö tehostuu entisestään päivittäisellä klo 8-20 opetustarjonnalla sekä opetuksella kesäaikana.

Vapaan sivistystyön tuottavuutta parannetaan tilankäyttöä tehostamalla.

Perusparannuksista ja uusista tiloista johtuen on määrärahoissa varauduttu tilakustannusten kasvuun noin 2,4 miljoonalla eurolla. Lisäykset koskevat pääosin lukioiden tiloja.

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu maksuttomiin oppimateriaaleihin ja työvälineisiin toisen asteen koulutuksessa. Maksuttomuuden arvioidut kustannukset olisivat 19,4 miljoonaa euroa vuosittain.

4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus

	TB 2018	Ennuste 2018	TAE 2019	Muutos 2019 TAE-TB 2018		TSE 2020	TSE 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
MYYNTITULOT	1 048	604	850	-198	-19 %	859	867
MAKSUTULOT	4 134	4 130	4 246	112	3 %	4 288	4 331
TUET JA AVUSTUKSET	47	329	30	-17	-36 %	30	31
VUOKRATULOT	20	11	20	0	0 %	20	20
MUUT TOIMITATULOT	20	14	20	0	0 %	20	20
TULOT YHTEENSÄ	5 269	5 088	5 166	-103	-2 %	5 218	5 270
PALKAT	32 609	32 628	33 850	1 241	4 %	34 688	35 563
HENKILÖSIVUMENOT	8 740	8 789	8 863	123	1 %	9 082	9 311
PALVELUJEN OSTOT	14 695	13 743	14 661	-34	0 %	15 024	15 403
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	1 670	1 574	1 707	37	2 %	1 749	1 793
AVUSTUKSET	2	2	2	0	0 %	2	2
VUOKRAT	18 312	18 274	19 088	776	4 %	19 560	20 054
MUUT MENOT	105	102	89	-16	-15 %	91	94
MENOT YHTEENSÄ	76 133	75 112	78 260	2 127	3 %	80 197	82 220
TOIMINTAKATE	-70 864	-70 024	-73 094	-2 230	3 %	-74 979	-76 950

Ruotsinkieliset palvelut TAE 2019	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	3 670	28 012
Ruotsinkielinen perusopetus	900	35 072
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	16	9 905
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	580	3 511
Asiantuntija- ja toimistopalvelut	-	1 760
	5 166	78 260

Ruotsinkielisen koulutuksen palvelukokonaisuus tuottaa kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, leikkipuistotoiminnan, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen opetuksen, lukiokoulutuksen, nuorten työpajatoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut. Lisäksi palvelukokonaisuus tuottaa ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalvelut sekä oppilashuollon palvelut.

Varhaiskasvatuspalveluja on varauduttu järjestämään noin 2 340 lapselle, perusopetusta 3 680 lapselle ja lukiokoulutusta noin 1 220 nuorelle. Vapaa sivistystyö tarjoaa runsaat 22 500 tuntia opetusta.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioon

Varhaiskasvatus

Ruotsinkielistä varhaiskasvatusta tarjotaan jatkossakin päiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa. 9 % ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta toteutetaan ostopalveluna. Toimintakauden aikana tarkastellaan pohjoisen sekä itäisen Helsingin alueen palveluverkkoa. Lauttasaaren valmistuu uusi yhteinen päiväkotikiinteistö suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa. Ruotsinkieliselle varhaiskasvatukselle ei ole asetettu tuottavuustavoitetta.

Perusopetus

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa oppilasmäärä lisääntyy ennusteen mukaan noin 150 oppilaalla. Tähän on varattu määrärahoja 150 000 euroa. Varaus kattaa opetushenkilöstön palkat, tarvikehankinnat sekä kuljetus- ja ruokailukustannukset. Lisäksi perusopetukselle on varattu 680 000 euroa kasvaneisiin vuokratukustannuksiin.

Erytysluokkaverkkoa kehitetään edelleen jaoston vuoden 2012 päätöksen mukaisesti. Botbyn luokkamuotoinen erityisopetus kasvaa lopulliseen kokoonsa. Valmistava opetus aloitetaan. Esiopetuksen oppilashuollon vahvistamista selvitetään.

Ruotsinkieliselle perusopetukselle on asetettu 1,0 % tuottavuustavoite. Tavoitteeseen pääsy edellyttää laskennallista vähennystä opetushenkilöstöstä. Tämä toteutetaan jako- ja kerhotuntien sekä samanaikaisopetusta vähentämällä ja ryhmäkokoja kasvattamalla.

Lukiokoulutus

Ruotsinkielisten lukiolaisten määrän arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla. Helsingin kaupungin ylläpitämissä ruotsinkielisissä lukioissa arvioidaan olevan noin 1220 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 1 %, aikuislukiossa 4 %. Lukioille on asetettu n. 1 % tuottavuustavoite, joka toteutetaan kehittämällä kurssitarjonnan toteuttamistapoja.

Brändö gymnasium on saanut erityisen koulutustehtävän (urheilu) syksystä 2018 alkaen ja Tölö gymnasium kuuluu valtakunnalliseen lukioiden kehittämisverkostoon.

Uusi lukiolaki sisältää toimenpiteitä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen lisäämiseen ja oppimisen tuen laajentamiseen. Toimenpiteet lisäävät lukiokoulutuksen kustannuksia.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita ja tavoitteena on saavuttaa uusia asiakkaita. Arbiksen opiskelijoista noin 10 % on maahanmuuttajataustaisia.

Asiantuntija- ja toimistopalvelut

Asiantuntija- ja toimistopalvelujen resurssit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2018.

5. Hallinto- ja tukipalvelut

	TB 2018	Ennuste 2018	TAE 2019	Muutos 2019 TAE - TB 2018		TSE 2020	TSE 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
MYYNTITULOT	0		0	0	0 %	0	0
MAKSUTULOT	0	3	0	0	0 %	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	2 000	2 215	2 970	970	49 %	3 000	3 030
VUOKRATULOT	0	80	0	0	0 %	0	0
MUUT TOIMITATULOT	0	102	0	0	0 %	0	0
TULOT YHTEENSÄ	2 000	2 400	2 970	970	0	3 000	3 030
PALKAT	22 425	25 025	22 923	498	2 %	23 088	23 253
HENKILÖSIVUMENOT	6 302	7 003	6 261	-41	-1 %	6 306	6 351
PALVELUJEN OSTOT	108 298	108 947	110 562	2 264	2 %	111 355	112 153
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	3 158	2 442	3 241	83	3 %	3 264	3 288
AVUSTUKSET	7 356	7 356	8 955	1 599	22 %	9 019	9 084
VUOKRAT	4 009	4 559	5 494	1 485	37 %	5 533	5 573
MUUT MENOT	161	160	161	0	0 %	162	163
MENOT YHTEENSÄ	151 709	155 492	157 597	5 888	4 %	158 728	159 865
TOIMINTAKATE	-149 709	-153 092	-154 627	-4 918	3 %	-155 728	-156 835

	TAE 2019 1 000 €
Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuus yhteensä	157 597
Tukipalveluista päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille kohdistuvat menot:	40 327
Koulujen ja oppilaitosten sihteeripalvelut	4 370
Toimialan kehittämispalvelut	2 711
Kiinteistöjen ja kaluston kunnossapito	9 058
Vapaan sivistystyön vahtimestaripalvelut	1 076
Tietohallinnon järjestelmä ja kehittämispalvelut, koulujen ja oppilaitosten tietotekniikan tuki	13 663
Viestintä- ja markkinointimenot	702
Toimialan palveluissa tapahtuvat muutokset	8 747
Korvaukset ja avustukset muille palveluiden tuottajille	87 526
Toimialan hallinnon kustannukset	29 744

Toimialan yhteiset hallinto- ja tukipalvelut muodostuvat seitsemästä eri palvelusta, joita ovat hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, kehittämispalvelut, talous- ja suunnittelupalvelut, tietohallintopalvelut, tilapalvelut sekä viestintäpalvelut. Hallinto- ja tukipalveluissa työskentelee yhteensä noin 500 henkilöä ja heistä lähes puolet suoraan kouluilla ja oppilaitoksissa erilaisissa tukitehtävissä.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2018 talousarvioon

Kodinhoidontuki ja yksityisenhoidontuki on siirretty vuoden 2018 tulosbudjetissa varhaiskasvatuksen palvelukokonaisuuteen. Perusopetuslain mukaisen avustettavan iltapäivätoiminnan asiakasmäärä kasvaa n 1 400 oppilaalla.

Toimialan tukipalveluihin ei ole esitetty henkilöstölisäyksiä. Tukipalvelut ovat uudessa toimialarakenteessa keskitetty työnjohdollisesti hallintoon, mutta ovat käytännössä osa päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kokonaispalvelua asiakkaille.

Hallinnon tuottavuutta parannetaan mitoittamalla henkilöstö toimialalle asetetun tavoitemitoituksen mukaiseksi.

C TOIMIALAN VASTUULLA OLEVAT IRTAIMEN OMAISUUDEN INVESTOINTI-MÄÄRÄRAHAT

Talousarvio- kohta	TP	TA	TAE	Muutos	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE
	2017	2018	2019	2018-2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA													
KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALA													
Tietotekniikkapalvelut ja kehittäminen	7 053	23 747	19 075	-19,7	18 100	8 500	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Muut hankinnat	6 140	7 309	8 000	9,5	9 000	8 500	12 245	11 950	8 765	9 515	5 795	5 870	3 665
Irtaimen omaisuuden perushankinta, menot yhteensä	13 193	31 056	27 075	-12,8	27 100	17 000	21 245	20 950	17 765	18 515	14 795	14 870	12 665
Menot	13 193	31 056	27 075	-12,8	27 100	17 000	21 245	20 950	17 765	18 515	14 795	14 870	12 665
Tulot													
Toimintakate	13 193	31 056	27 075	-12,8	27 100	17 000	21 245	20 950	17 765	18 515	14 795	14 870	12 665

Vuodesta 2021 alkaen investointiohjelmasta puuttuvat digiohjelma 2. määrärahat

Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen

Tietotekniikkapalvelut kattavat ICT-kehittämishankkeet – ja projektit, tietoturvan kokonaisarkkitehtuurin sekä operatiivisen häiriöttömän toiminnan ja sen tukemisen. Palveluiden ensisijainen tavoite on varmistaa opetustoimen ydin- ja tukipalveluiden häiriötön toiminta. Tämän saavuttaminen vaatii ennen kaikkea palvelulähtöisen ajattelutavan.

Koulutuksessa ja opetuksessa tietoteknologian hyödyntämisen merkitys on kasvanut yhteiskunnan ja työelämän digitalisoitumisen myötä. Tietotekniikan laitehankinnoilla kehitetään tietoteknistä ympäristöä opetustoimen ydintoiminnan strategian ja vaatimusten mukaisesti. Hankintatarpeet tulevat käyttäjien ja muiden sidosryhmien vaatimuksista sekä sisäisen toiminnan tehostamisesta ja niiden lähtökohtana on käyttäjien tarpeiden arviointi myös tulevaisuuden tarpeet huomioiden. Digitalisaatio muuttaa ydintoimintaa ja edellyttää systemaattista ja tavoitteellista tietoteknologian kehittämistä, jotta koulutus ja opetus voi vastata tulevaisuuden yhteiskunnan ja työelämän tarpeisiin. Myös laitteiden ja niiden toiminnallisuuksien ja sovellusten ylläpitäminen tietoturvalisellä tavalla vaatii vanhojen ratkaisujen päivittämistä ajantasaisilla laitteilla tai ratkaisuilla.

Irtaimen hankintojen määrärahassa on huomioitu pedagogisten ratkaisujen kehittäminen yhdessä ydintoiminnan kanssa sekä sähköisten asiointipalveluiden kehittäminen. Määrärahassa on varaus toimipisteiden perusparannushankkeiden ja uudiskohteiden hankintoihin. Määrärahojen puitteissa muut tarvittavat laitehankinnat määritellään ja priorisoidaan yhdessä palvelukokonaisuuksien kanssa käyttäjävaatimusten perusteella. Laitehankinnat tehdään Helsingin kaupungin hankintaprosessin ja puitesopimusten mukaisesti. Ennen tietotyövälineiden toimittamista tehdään laitteisiin tarvittavat asennukset ja riittävä testaus, jotta käyttöönotto sujuu mahdollisimman sujuvasti. Tietoliikenteen ja tukiasemien osalta toimivuus testataan asennusten jälkeen riittävässä määrin ennen verkon käyttöön ottamista.

Stadin ammattiopiston tietotekniikkahankinnat kohdistuvat pääasiassa olemassa olevan laitekannan uudistamiseen vastaamaan tämän päivän pedagogisia ja työelämälähtöisiä tarpeita sekä korvaamaan käytöstä poistettuja laitteita. Myös valmistuvia perusparannuskohteita varustetaan vastaavasti tietoteknisin laittein. Ammatillisen koulutuksen monimuotoisuudesta johtuen tiukka rajanveto muuhun ja tietotekniseen laitteistoon on hankalaa, sillä lähes kaikkeen ammatillisen koulutuksen työelämälähtöiseen koulutukseen kuuluvat koneet ja laitteet sisältävät merkittävän määrän ict-tekniologiaa.

Toimialalla jatketaan tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamista koko toimialan tarpeista lähtien. Tämä tarkoittaa käyttäjän hallinnan ja sovellusrajapintojen kehitystyön jatkamista, asiakastietojärjestelmän sekä tietovirtojen ja tietovaraston kehittämistä. Lisäksi jatketaan prosessien automatisointia ja niihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämistä. Tulevien vuosien hankintakäytäntöä tullee ohjaamaan suuntaus, jonka mukaan suurelta osin ict-palvelut siirtyvät pois materiaalin omistuksesta, jolloin hankintoja ei tarvitse tehdä, vaan toiminnot ostetaan palveluna.

Muut hankinnat

Toimialan hallinto

Määrärahalta varaudutaan hallintotilojen tarpeisiin niin, että tiloista saadaan mahdollisimman toimivat ja toimintaa tukevat sekä monikäyttöiset ja siten niiden käyttöaste mahdollisimman korkeaksi.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Vuonna 2019 varustetaan uudisrakennuksena seuraavat päiväkodit; Lauttasaari, Neulanan, Apila ja Timotei, Lapinmäki, päiväkotit Ada ja leikkipuisto Ida, keskuskirjaston leikki-tilat. Leikki-tilat Lohikäärmeenpuisto, Brahe ja Kotinummi valmistuvat myös uudishankkeina vuonna 2019. Perusparannushankkeina ovat lastenpäiväkodit Kaivopuisto, Apila, Hiekkalinna ja Lakka.

Suomenkieliset koulut

Vuoden 2019 uudisrakennuskohteina valmistuvat Jätkäsaaren peruskoulu, Vesalan yläaste ja Lauttasaaren 2 ala-aste/päiväkotit. Perusparannuskohteina valmistuvat mm. Resson lukio, Helsingin Medialukio, Mustakiven korttelitalon aineopetus-tilat/tiloja varhaiskasvatukselle. Lisäksi Puustellin monitoimitalon sali ja näyttämötilat perusparannetaan. Teknisentyön tiloja valmistuu Botby Grundskolaan, Aleksis Kiven peruskouluun, Mustakiven korttelitaloon, Jätkäsaaren peruskouluun ja Haagan ala-asteelle. Lisäksi on tehty varaus teknisentyön turvalaitteiden hankintaan. Lisäksi varauksia on tehty mm. uusien oppimisympäristöjen kalustamiseen, oppilasmäärän kasvusta johtuviin tarpeisiin sekä työterveydenhuollon antamiin lausuntoihin ergonomian parantamisesta ja pieniin perusparannuksiin.

Ruotsinkieliset koulut

Perusparannuskohteena valmistuu Botby Grundskolan vaiheistettuna.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalta rakentuvat opetussuunnitelmat lisäävät tarvetta uusien ja ajanmukaisten koneiden ja laitteiden, jotta oppilaitoksessa voidaan toteuttaa opetussuunnitelman mukaista, työelämälähtöistä opetusta. Jatkuva haku ammatilliseen koulutukseen ja yksilöllisten opintopolkujen mahdollistaminen lisäävät tarvetta korvaavien hankintojen lisäksi kokonaan uusien koneiden, laitteiden ja välineistön hankintaan. Uudet oppimisympäristöt, työvaltainen oppiminen ja yhdessä tekeminen vaativat uudenlaisia pedagogisia ratkaisuja opetustiloihin, mikä lisää painetta irtaimen hankintoihin. Opiskelijan on pystyttävä hyödyntämään ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti, mikä ei onnistu ilman ajantasaista laitekantaa. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääntyessä tarvitaan myös toimivia järjestelmiä oppilaitoksen puolella opiskelun etenemisen seuraamiseen.

Liitteet:

1. Tilankäyttöohjelma 2019 – Lukiot
2. Tilankäyttöohjelma 2019 – Peruskoulut
3. Tilankäyttöohjelma 2019 – Varhaiskasvatus
4. Tilankäyttöohjelma 2019 – Ammatillinen koulutus